

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

JUST MATHIAS THIELE

I HANS FORHOLD TIL

KUNSTAKADEMIET, THORVALDSENS MUSEUM
OG KOBBERSTIKSAMLINGEN

BIOGRAFISKE NOTITSER

VED

TH. STEIN

BILLEDHUGGER, PROF. VED KUNSTAKADEMIET

KJØBENHAVN

FORLAGT AF UNIVERSITETSBOGHANDLER G. E. C. GAD

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE

1897

JUST MATHIAS THIELE.

EFTER MALERI AF MARSTRAND.

Indledning.

Som Titelbladet vil antyde, er det ingen sammenhængende og udtømmende Biografi af Kunstakademiets Sekretær og Thorvaldsens fortjenstfulde Biograf, som fremstilles for Læseren i nedenstaaende Skildringer.

Saadanne Oplysninger ville kunne findes mange Steder, og selv har Thiele i flere Skrifter, særlig i »Af mit Livs Aarbøger«, samlet de vigtigste Erindringer fra sin Ungdom, — hans Lære-Vandringsaar, — indtil han i 1825 hjemkaldtes fra Italien af Prins Christian Frederik, Kunstakademiets Præsæs, for som Akademiets Sekretær og Bibliothekar at tage Haand i Hanke med i den Virksomhed, der rører sig indenfor Charlottenborgs gamle Mure, hvor han gennem et Par Menneskealdere skulde finde et lykkeligt Hjem og som Olding, træt af Livet, lukke sine Øjne.

Han hørte til de udvalgte, som fra Vuggen synes at være Lykkens Yndlinge, der med en vindende Personlighed, gode Evner og opvakt Sands for det Ædle og Skønne, med lette Fjed gaa gennem Livet, hvor Vejen næsten altid viser sig saa jævn og banet som en Kongevej.

Det mærkelige Opsving i Litteratur og Poesi, der faldt sammen med hans Ynglingealder, kunde ikke andet end stærkt paavirke hans letbevægelige Sind, ligesom det paavirkede hele den intelligente Ungdom paa den Tid, og gav den poetiske Aare, hvis Pulsslag han følte banke, Næring og Vækst, og blev det end ikke en Harpe med stærke og fuldttonende Streng, som Musen havde lagt i hans Arm, saa fremlokkede han dog af sin Cither fine og smagfulde Poesier, der vel havde mere af Baggens lette Gratie, end af Oehlenschlägers Kraft og Malm.

Disse Ungdomsforsøg vare dog kun som en klædelig Blomst i hans Hat; senere satte hans Talent som Forfatter sine modne Frugter, der nok vil bevare hans Navn for Eftertiden. Hertil hører de Fortællinger om »Danmarks Folkesagn«, som han i Tider, da det endnu lod sig gøre, med stor Kærlighed og Omhu samlede sammen hele Landet over, og genfortalte paa en smuk og troskyldig Maade.

Men fremfor alt vil Just Thieles Navn altid med Tak erindres af hans Landsmænd for det betydelige

litterære Mindesmærke, han har helliget »Den danske Billedhugger Bertel Thorvaldsen og hans Værker«, og som han, tilskyndet af Mesteren, begyndte paa, længe før der var Tale om et Thorvaldsensk Museum i Kjøbenhavn.

Da dette senere blev en Virkelighed, og Værkerne selv talte deres skønne Billedsprog til Mesterens Pris og Hæder, havde Thiele en Fornemmelse af, at hans Livs betydeligste Gerning nu var som halvt overflødig. Saaledes ville hans erkendtlige Landsmænd dog ikke tænke, men altid se et lykkeligt Tilfælde i hin Ordveksel mellem Thorvaldsen og hans fremtidige Biograf i den lille Have ved Palazzo Barberini i Rom, før dennes Afrejse i 1824.

Er det end ikke en egentlig Biografi, der tilsigtes med nærværende Optegnelser, og staar ikke Thiele selv som Hovedpersonen bestandig i Forgrunden, saa er der dog skellig Grund til, at hans Navn gør det. Det følgende hviler nemlig i væsentlig Grad paa hans egne efterladte Optegnelser — en Fortsættelse af »Aarbøgerne« — som hidtil ikke ere blevne udgivne, men til hvilke hans Familie velvilligt har givet nærværende Forf. Adgang, og som denne har samlet og suppleret ved egne Erindringer og Iagttagelser, inden for den givne Ramme.

Ligesom de tidligere udgivne Livserindringer vidne disse om den levende og opvakte Sands og Opfat-

ningsevne, forenet med et vist barnligt, naivt Sind, hvormed Thiele færdedes omkring i de mange Kredse, der stode ham aabne, saavel paa Litteraturens og Kunstens Enemærker som paa Hoffets glatte Gulve, — og altid med beherskede og taktfulde Skridt.

Som oftest ville vi i det følgende høre ham selv, under Citationstegn, fortælle sine Erindringer; hans Navn skal være som Snoren, der holder de løst forbundne Skildringer sammen, og hans Personlighed vil derved — snart nærmere og snart fjernere — træde frem for Læseren.

Kunstakademiet.

Ved Hjemkomsten fra Romerrejsen fandt Thiele alt lagt til Rette for sig paa den skønneste Maade. Vennerne modtog ham med aabne Arme, og ude paa Bakkehuset hos Rahbek og hans Kamma var ogsaa al Ting i den Grad ved det gamle, at hans gamle Veninde straks igen vilde give ham fast Ansættelse ved Æskemageriet, som hun ufortrødent havde fortsat, — men nu havde han faaet andet at tænke paa, og fandt sig stoisk i Fruens Drillerier.

Ogsaa Prinsen med Gemalinde modtog ham med Huld og Naade, og ved deres hyppige Indbydelser

lærte han mere og mere at sno og dreje sig i de højere Kredse.

Tilskyndet af Prinsen gjorde nu Thiele ogsaa de gamle Professorer ved Akademiet sin Opvartning, og mærkede over alt, hvilken Talsmand han allerede havde haft i Høje Præses.

Den 7de November 1825 valgtes saa Thiele enstemmigt til at overtage de to Bestillinger som Sekretær og Bibliothekar ved Akademiet, henholdsvis med 300 og 100 Rbd. i Gage, og Udsigt til en Fribolig paa Slottet.

Dengang havde Akademiet Bibliothek i den nordre Fløjs Stueetage, i den Sal, der støder op til Thieles senere Bolig, imellem denne og Hovedporten, et Lokale, der senere blev tillagt Professorboligen for den ældste Arkitekt.

Naar man nu til Dags træder ind i Akademiets Bibliothek ovre i Udstillingsbygningen, imponeres man næsten af den store, lyse Sal, med omløbende Galleri, og endnu mere ved at blive bekendt med det rige, altid voksende Indhold.

De lange, brede Borde ere i Vintertiden tæt besatte af unge og ældre studerende Kunstnere og Videnskabsmænd, der i lydløs Stilhed hjælpes til Rette af Bibliothekaren, hans Assistent og en Tjener. Kunstakademiets Bibliothek er vokset op til at blive et

vigtigt Led for den Studerende, iblandt de andre offentlige Bogsamlinger.

I gamle Dage, helt ned til Fyrreerne, saa det anderledes ud.

· Det lange, dybe Værelse fik kun knebent Lys fra de to Vinduer ud mod Torvet med deres smaa Ruder, og kunstig Belysning i de mørke Vinterdage kendtes ikke.

De, der ønskede at se noget, maatte ty til Vindueskarmene. De gamle Bogrækker langs Sidevæggene helt op til Loftet, mest Gaver eller tilfældige Forøgelses (som efter Abildgaard), førte en uberørt Tilværelse i deres Incognito.

Stundom kunde det træffe sig i de faa ugentlige Timer, der var aabent, at Thiele lukkede Døren op fra sin Lejlighed, nikkede venligt til de enkelte, han saa, og saa trak sig tilbage igen, efter at have set, at Assistenten var kommen. Denne vidste hverken ud eller ind mellem Bøgerne, kun nogle gamle, slidte Romaner af Walter Scott kunde han tage i Blinde, for det var dem, der hyppigst blev efterspurgt; for Resten drev han de to Timer hen med spøgefuld Passiar, indtil han havnede som Graver ved Assistents Kirkegaard.

En Bogfortegnelse fandtes ikke; den gav nu Thiele sig allerførst til at faa i Stand, og da Bibliotheket senere, for at give Plads for en ny Forelæs-

ningssal, flyttedes op i Mezzanin-Etagen, kom der efterhaanden mere Orden og Anstand i Sagerne, ligesom ogsaa Bibliotheket fik sit eget Budget.

Prins Christian Frederik.

Til Prinsens Kabinet havde Thiele fri Adgang, og maatte ofte arbejde i Akademiets Sager under hans Øjne. Snart gjorde han den Opdagelse, at Prinsen var Akademiets egentlige Direktør, for hvis høje Værdighed selv ikke de mindste Detailler vare for smaa.

Hans Sekretær, Adler, skal engang have sagt om ham et træffende Ord, som Thiele ofte maatte sande: »Hvilken Kontorchef kunde der ikke blive af vor kære Prins!«

Han havde,« siger Thiele, »det mærkeligste Kendskab til alle Ting, og fik næsten bestandig Ret ved sin forunderlige Hukommelse, selv over for Folk af Faget. Uden egentlig at være Videnskabsmand, var han det dog i det mindste tilsyneladende, naar man hørte ham tale med Videnskabsmænd om deres Fag. Denne særlige Begavelse udgik maaske ikke saa meget af en god Opdragelse og vedholdende Studier, som snarere af, at han havde den

Sædvane i Samtale med Mænd, der i deres Fag kunde belære ham, altid at tale med dem om deres specielle Anliggender, og beholde det i en ypperlig Hukommelse, saa at selv Fagmændene vare forbau-
sede over hans Overlegenhed.«

Med sit klare Hoved tilfredsstillede Thiele let alle andre vedkommende, men kun for Ham var han bange. Havde han i en Koncept brugt et mindre velegnet Udtryk, blev dette straks anholdt af Prinsen; men naar saa Sekretæren fluks greb Blyanten for at rette, kunde det hændes, at Prinsen med et lille Gran af Uvillie standsede hans Haand og udbrød: »Ja, er det nu ogsaa Deres Mening! De maa ikke rette det, fordi jeg gør denne Bemærkning.« Som oftest havde dog Prinsen Ret.

Ved en Kvartalsbedømmelse i Akademiet, da Modelskolens Tegninger vare for, havde Eleven David Monies fremlagt en Tegning efter den levende Model, som var udført med en saa ualmindelig teknisk Færdighed i Kridtets Behandling, at den derved mærkelig hævede sig frem for Arbejder, der i sand kunstnerisk Henseende vare langt solidere.

Denne Virtuositet havde ogsaa bestukket Prinsen, der var tilbøjelig til at stille denne Tegning nærmest til Medaillen.

Men dette var langt fra Professorernes Mening, der ikke lode sig blænde af den opnaaede maleriske

Virkning. Prinsen fik dog flere mellem Medlemmerne paa sit Parti, og der opstod en Meningskamp, pro et kontra, hvori Prinsen tog ivrig Del.

Dette var dog for stærkt et Stykke for den ærlige Eckersberg, der ellers var saa bly, at han næppe turde aabne sin Mund for at sige sin Mening. Han blev nu hidsig, og i sin Vrede saa veltalende, at da Prinsen ikke vilde give efter, foer det ud af ham: »Deres kgl. Højhed! Dette er noget, som vi, der ere Professorer af Akademiet, dog bedre maa forstaa!«

Denne Replik var afgørende, og Monies fik ikke denne Gang Medaillen.

Men da Forsamlingen var endt, og Prinsen som sædvanlig i al Venskabelighed havde taget Afsked, trak Eckersberg ganske forknytt Thiele hen i en Krog, for at udøse sin Sorg over, at han bestemt havde fornærmet »den kære Prins« med det, han havde sagt, og var ganske ulykkelig derover. Thiele svarede ham, at han skulde berolige sig ved at vide, at han kun havde gjort sin Pligt, enten saa Prinsen syntes om det eller ej.

Da Thiele næste Dag mødte til Referat hos Prinsen, modtog denne ham med Ytringer af Tilfredshed over, hvor godt det i Gaar var gaaet i Akademiet, tilføjende: »Og Eckersberg, som ellers aldrig taler, han taledede jo ordentlig godt!«

Da saa Thiele med et Smil havde røbet Eckersbergs Katzenjammer bagefter, udbrod Prinsen med Varme: »Nej, tværtimod, De maa endelig sige ham, at jeg ret har glædet mig over hans varme Udtalelser. Det var jo hans Pligt!«

Kunstforeningen.

I en rigtig Erkendelse af, hvor gavnligt og belærende det kunde være, at Akademiet, uden for de almindelige Forretningsmøder, lejlighedsvis samledes for at forhandle og samtale om vigtige Spørgsmaal paa Kunstens Omraade, efter Direktørens eller Medlemmers Initiativ, antyder vor Fundats, at Akademiet, foruden som Kunstscole, tillige skal virke som »Kunstselskab«. Vel kan man synes, at enhver Forhandling om Kunst maa kunne give al ønskelig Lejlighed til Tankeudveksling og indbyrdes Belæring, men som Praxis ved de mange voksende Forretninger er bleven, lyder ofte Dirigentens advarende Klokke, naar Diskussionen breder sig i Liv og Interesse.

Der var derfor noget ideelt i Tanken om saadanne akademiske Sammenkomster; men det kunde længe nok blive staaende i Fundatserne, og Thiele,

der havde, endogsaa paa sine ældre Dage, Forkærlighed for Tanken, kunde længe nok paaminde os yngre i Akademiet herom, — der blev end aldrig gjort noget Forsøg i den Retning.

Det eneste Forsøg til nogen ekstraordinær, kollegial Sammentræden af Akademiet, skriver sig fra Saly's Dage — men hørte nok op med ham selv — da det vedtoges, at Akademikerne skulde møde Nytaarsdag i Akademiet, for at ønske et glædeligt Nytaar, og vel høfligst tage en Pris Tobak af hverandres Daaser.

Da disse Fundatsens Intentioner altsaa viste sig haabløse i Akademiet, sluttede flere Venner uden for Akademiet, der i Rom havde levet et rigt aandeligt Liv, sig sammen i ugentlige Møder, snart hos den ene og snart hos den anden, for at drøfte kunstneriske Spørgsmaal, og med det Formaal, at virke hen til Dannelse af en »Kunstforening«, der saa vel skulde have kunstneriske som selskabelige Formaal.

Indbydelsen udgik fra den senere Auktionsdirektør Fick, og tiltraadtes af I. P. Møller, Høyen, C. J. Thomsen og Hetsch og, foruden et Par andre, af Just Thiele.

Herved blev Grunden lagt til den endnu eksisterende »Kunstforening«. Da imidlertid de oprindelige Tendentser undergik Forandringer. og Foreningen som Bortlodnings-Anstalt appellerede til

Publikums Kunstsands, trak Thiele, og med ham flere, sig tilbage fra den.

Thorvaldsens Ungdomshistorie.

Da Professor Torkel Baden ved sin Afskedigelse som Sekretær og Bibliothekar ved Akademiet, dog, maaske for at spare Pensionen, var bleven hængende ved sin Stilling som Slotsforvalter, kunde endnu ingen Familiebolig overlades Thiele paa Charlottenborg; men han maatte lade sig nøje med et Par smaa Værelser med Køkken i Mezzaninen, som den uheldige Høyer var udvist af. Der levede han en garçon, kun indrettet paa Eftermiddagsbesøg af Venner paa Kaffe og Tobak, samlende Materiale til det store Værk om Thorvaldsen, som han havde under Hænder.

Efter Thorvaldsens korte Anvisninger i Rom hin sidste Dag før Afrejsen, havde Thiele ved Hjemkomsten sat sig i Forbindelse med de endnu levende af hans Ungdomsvenner, navnlig den gamle Willerup paa Frederiksværk, Haste, og Brødrene Stephan og Carl Heger, og Materialet strømmede ret klækkeligt ind, især fra de førstnævnte.

Med Freund og Bissen i Rom stod Thiele i sta-

dig Brevveksling, og det varede ikke længe, før han havde en kronologisk Liste over samtlige Thorvaldsens Arbejder saa vidt i Stand, at han kunde forelægge Mesteren dette foreløbige Arbejde til Revision, hvormed Ludvig Böttcher især var ham behjælpelig.

Resultatet af denne Revision var dog kun, at Thiele vidste mere om Thorvaldsen end han selv vidste.

Samtidig med disse Arbejder udgav Thiele en anden Frugt af sin italienske Rejse: »Dagbog paa en Rejse til Sicilien«, der udkom 1827 i »Riises Archiv«.

Bryllup og Indtog paa Charlottenborg.

Da Thiele i 1828 var bleven forlovet med daværende Etatsraad Holtens Datter, Sophie, flammede hans Iver og Arbejdslyst endnu mere op, og kom hans store Arbejde til gode. Nu, med en rig Svi-gerfader i Baghaanden, kunde han tænke paa at forsyne sit Værk med kobberstukne Plader af Thorvaldsens Arbejder, og han satte straks flere unge Kunstnere, saavel her som i Rom, i Gang med dette dem uvante Arbejde. I Begyndelsen kneb det ogsaa for dem, men senere fik han mere Skik paa sine Kobberstikkere.

Foruden Embedsgjerningen i Akademiet, og Assistentposten ved det store kgl. Bibliothek, optog Teksten til det vidtløftige Værk nu al hans Tid.

Sophie Holten var i sit Hjem paa »Lindegaarden«, men hver Lørdag Aften holdt en lille forspændt Gig i Charlottenborgs Gaard, og i susende Fart, med en frisk Hest i Roskilde, gik det saa over Stok og Sten, de 7 Mile til den kære »Lindegaard«.

Ved gamle Professor Lorenzens Død blev en Bolig i Slottets nordre Stue-Étage ledig. Vel var det en Professorbolig; men at den nu blev tilstaaet Sekretæren peger tydeligt hen paa den Naade, hvori han stod hos Præses, og et betydeligt Lod i Vægt-skaalen var det vel ogsaa, at han tilbød at modtage den ruinerede og faldefærdige Bolig som den var. En Istandsættelse vilde have været svær at overkomme for det kgl. Kunstakademi; men for Svigerfa'er var det en smal Sag. Han lod Professor Koch indrette Lejligheden til en smuk og behagelig Bolig for de unge Folk, der næste Aar skulde have Bryllup.

Den 18de Marts 1829 flagede alle Skipperne ved Gammelstrand, — der var stort Bryllup i Konferentsraad Holtens Gaard. I den store Sal, inden for Altanen med sine fornemme Piller, blev Just Thiele viet til sin elskede Sophie, og efter Festmaaltidet førte han sin unge Hustru til Hjemmet paa Charlottenborg.

Med et standsmæssigt Udstyr var fulgt et tilsvarende Rejsekreditiv, og Foraaret traf de nygifte paa en fornøjelig Bryllupsrejse i Udlandet.

Det store kgl. Bibliothek og en Herregaard.

Ved det store kgl. Bibliothek, hvor Thiele fungerede som 3die Sekretær, vare Forretningerne ikke tillokkende for ham. Rigtignok forlangte Werlauff, der var Overbibliothekar, ikke stort andet af ham, end at han var til Stede, og næppe det engang. Mange andre Interesser droge ham paa samme Tid til flere Sider, og han formaaede ikke at afvinde Bibliotheksgerningen nogen Tiltrækning.

Snarere fulgte han Werlauffs og Molbechs Eksempel end Bøllings, Carl Moldenhawers og Fabricius's i deres sejge, dvælende Flid ved det uendelige Katalogarbejde. »Jeg saa daglig de to førstnævnte arbejde som litterære Bier i Bogsamlingen, og at suge Honning til de Bøger, de havde under Arbejde, medens de tre sidstnævnte med ordnende Hænder byggede paa de regelmæssige Vokskager til Kuben. Nu da Carl Moldenhawer i disse Dage (Juni 1864) har fejret sit 50aarige Jubilæum som Inspektør ved Læsesalen, kan jeg bevidne, at jeg i de 48 Aar, jeg

har kendt ham, næsten uforandret har set ham sidde paa den samme Plads i Bibliotheket, i al den Tid kun beskæftiget med Revision af dets Seddelkatalog, uden at jeg erindrer nogen Sinde at have truffet ham i Bibliothekstimerne beskæftiget med andet Arbejde.«

»Noget lignende kan jeg bevidne om min hæderlige afdøde Ven Bølling, som var den egentlige ordnende og sammenholdende Haand i Bibliotheket, idet han ufortrøden og samvittighedsfuld passede, ikke alene sine egne Forretninger, men ogsaa bødede paa, hvad vi andre forsømte.«

»At være, eller blive Bibliothekar i den Stil, det var mere end jeg kunde overtage, og dette følte jeg ofte med Anger og Ruelse, især da jeg saa den ærlige Fabricius slaa ind paa en Mellemsvej, og at kaste sig med stor Iver over Ordningen af den saakaldte »Danske Sal«, det vil sige den danske Litteratur og den »Hjelmstjerneske Samling«.

Gerne havde derfor Thiele opgivet Stillingen ved Bibliotheket, hvis han lige over for sin splendide Svigerfader mente at kunne være det bekendt, og dette saa meget lettere, som denne kort efter selv gav ham den bedste Grund dertil.

En smuk Sommerdag kom nemlig Holten ind til sine Børn paa Charlottenborg for at høre deres Mening om en Sag, som han vilde forebringe dem.
»Vi sade alle tre paa Forhøjningen under Vinduet i

Storstuen, da han, som man siger, paa en Sølv-tallerken præsenterede os en stor lollandsk Herregaard, Søholt ved Maribo Sø. Hans Ven, Grev V. Moltke, havde gjort ham opmærksom paa, at han kunde købe denne skønne Ejendom med fuld Besætning for en Sum af 80,000 Rbd., og hvis vi nu vilde overtage denne Ejendom, som Arv efter ham — saa vilde han købe den til os.«

Thiele, der jo ikke havde den ringeste Forstand paa Landvæsen, og desuden nødig vilde rives ud af sin Embedsstilling og litterære Virksomhed, turde imidlertid ikke modtage dette storslaaede Tilbud, og han og hans Hustru foretrak at kunne bruge det, der muligen engang i Tiden kunde tilfalde dem som Arv, med større Frihed. »Jeg har aldrig fortrudt, at jeg ikke blev Herremand; men jeg nægter ikke, at da jeg mange Aar efter, tilfældigt kom til at bo nogle Dage paa Søholt, og vandrede gennem disse dejlige Skove, gik det paa en særegen Maade igennem mine Tanker, at alle disse Herligheder havde været saa nær ved at blive mine!«

Thorvaldsens Biograf.

I 1831 var da endelig det store kobberstukne Værk med tilhørende Tekst: »Den danske Bil-

ledhugger Bertel Thorvaldsen og hans Værker« saa vidt færdigt, at det kunde fremtræde for Publikum, og det maa siges, at havde Thiele ikke benyttet det heldige Tidspunkt, vilde det maaske senere have været umuligt at faa samlet saa meget særlig af Thorvaldsens Ungdomshistorie, som det nu ved heldige Sammentræf lykkedes for hans Biograf. Alle de gamle Venner fra hine Dage stode jo paa Gravens Rand.

Da det første Bind udkom, var Teksten langt fremme til de følgende; men der var dog mange Vanskeligheder at overvinde endnu, for at faa de mange Tegninger og Stik færdige fra de Kunstnere, der herhjemme og i Udlandet vare i Virksomhed.

Selv Thorvaldsen svarede ikke ganske til Thieles første Forventninger, og uagtet de gode Mellemmænd, han i Rom havde i Ludv. Böttcher, Bissen, F. F. Friis og Troels Lund, til at rette Spørgsmaal til Thorvaldsen, var det næppe muligt at faa de Svar og Oplysninger fra ham, som Forfatteren efterhaanden trængte til. Da Manuskriptet var sendt til Rom, og af Böttcher forelæst Thorvaldsen, hørte han paa det, som om det gjaldt en anden, og gav kun det Svar, at han om disse Ting ikke vidste halv saa god Besked som Thiele.

Selv en Begæring om, at han med et Par Linier vilde bevidne, at han havde gennemlæst Manuskrip-

tet, hvad Udgiveren mente skulde tjene som Anbefaling for Værket, afslog han rent ud, af Betænkeligheder, der vare ham egne og stode i Forbindelse med den store Mands tilbagetrukne Karakter og ængstelige Forsigtighed.

Naa — Værket udkom, og kunde udmærket anbefale sig selv, hvad maaske ogsaa Thorvaldsen kan have tænkt, og da den festlige Dag oprandt, da det lille Oplag paa 200 Ekspl. af første Bind skulde omdeles mellem det tilsvarende Antal Subskribenter, skete dette ved en betroet Mand, der i »Kareth«, med Bogstaberne paa Forsædet, kørte statelig omkring og afleverede Bogen til dem, der vare Faddere til Barnet.

Som naturligt var, dediceredes Værket til den kærlige og gavmilde Svigerfader:

Nicolai Abraham Holten.

Kobberstiksamlingen.

Som vi i det foregaaende have set, havde Thiele ondt ved at finde sig til Rette i det store kgl. Bibliothek, og blot nogenlunde tilfredsstillende sin Pligtfølelse.

Da viste der sig ganske uventet og lønligt en

Udvej fra denne Uvirksomhed, som netop paa hans medfødte Evners Omraade satte ham paa den rette Hylde og skaffede ham fuldt op af gavnlig Virksomhed for alle hans følgende Arbejdsdage.

Herom ville vi høre ham selv fortælle;

I den store Bibliothekssal, i flade Reoler under de mange Vinduer henlaa saa godt som upaaagtede et umaadeligt Antal af store Kæmpe-Volumina, under Navn af »Kobberstiksamlingen«, og i alle Bibliothekets Kroge og Aflukker fandtes opstablede, og altsaa utilgængelige, et Antal af større og mindre Mapper, hvorom man kun vidste, at de hørte til Kobberstiksamlingen og formodentlig vare henlagte Rester efter dennes Ordning.

De omtalte Foliobind vare, efter Rygtitlerne og Indbindingen at dømme, delte i to Afdelinger: »den ældre Kobberstiksamling«, paa hvis Blades begge Sider Kobberstik og Raderinger af den forskelligste Værdi, og af de forskelligste Størrelser, uden Spor af den simpleste Ordning, vare opklæbede Byg mod Ryg, og barnagtigt smykkede med silhuetterede Fragmenter, ved hvilken Operation de skønneste og sjældneste Original-Raderinger vare blevne opofrede paa den skammeligste Maade.

Man sagde, at denne Vandalisme skulde skrive sig fra Frederik den 5tes Barndom; men dette Arbejde har været for stort og uoverkommeligt for en

lille kongelig Prins, og maa vel snarere tilskrives en eller anden kammertjenlig Idiot i Kunsten. Denne Samling, der var indbunden i hvide Pergamentbind, bestod af ikke mindre end 55 store Folianter.

Den anden Samling, den saakaldte »nyere kongelige Samling«, var dog behandlet noget menneskeligere. Paa disse Foliobinds Blade vare Kobberne dog kun opklæbede paa den ene Side af det tykke Papir, og ordnede, dels efter Malerskolerne og dels efter Genstandene. Denne Samling bestod af 112 store Folianter.

Desuden opbevaredes i et andet Lokale den saakaldte Müllerske Samling af Kobberstik, henhørende til Danmarks Historie og ordnet efter Genstandene, saasom: Portrætter, historiske Billeder, Landbatailler, Søslag, Landskaber, Dyr etc.

At disse Sager havde en særegen Tiltrækningskraft for mig, begribes let, men hverken for mig eller andre vare de andet end en konfus Blanding, der hverken kunde øve Øjet eller tjene til Grundlag for Kunststudium. Alt, hvad der var nogenlunde tilgængeligt deraf, havde jeg ofte gennembladet; men et Blik for det værdifuldere i Modsætning til Skrabet, havde jeg ingenlunde vundet.

I 1827 traf jeg en Sommerdag Bølling i Færd med nogle af disse Sager, som han foreviste for en mig ubekendt rejsende. Det var Baron Carl Frie-

derich v. Rumohr, dengang en af de første europæiske Kendere, som efter at have gjort Prins Christian Frederiks nærmere Bekendtskab i Italien, gæstede dennes Hof i Kjøbenhavn, og nu lod sig disse i Bibliotheket henlagte Sager forevise. Hans Overraskelse var lige saa stor som hans Kenderblik, — men Forargelsen var ikke meget mindre.

Jeg afløste Bølling i denne interessante Forretning, og Rumohrs Besøg gentoges nu Dag efter Dag, og jeg var Vidne til hans ofte indtrædende Forbauselse over de Kunstskatte, han her forefandt lige midt i Møddingen.

Vi gjorde altsaa Dag for Dag nærmere Bekendtskab, og under disse Forretninger gik der nu og da et Lys op for mig, og min Agtpaagivenhed og Lærelyst vandt hans Interesse.

Disse hans Besøg bleve snart afbrudte ved hans Bortrejse; men hans Interesse vedblev og flammede op ved de Besøg, som han Aar efter Aar gentog, aldrig uden at hellige Kobberstiksamlingen i Bibliotheket flere Dage, og altid maatte jeg da være hans Amanuensis.

En Korrespondance aabnedes mellem os. De fælles Forhold til Prins Christians Hof styrkede vel ogsaa hans Interesse for mig, og jeg maatte stadig være hans Gæst, naar vi skulde hvile efter Bibliothekstimerne, og da jeg havde et smukt Hjem og

kunde have et velbesat Bord paa Charlottenborg, saa blev inden føje Tid — til Trods for min Sophies Skræk for Forfatteren af: »Geist der Kochkunst« den famøse Gourmand, Baron v. Rumohr — hjemme hos mig, som jeg hos ham.

Resultaterne af Undersøgelserne i Bibliotheket var den Opdagelse, at her var en stor Skat begravet, som maatte frem for Lyset, og ved hans varme Udtalelser om denne Sag paa højere Steder, udvirkedes nu et kgl. Reskript af 9de April 1831, ifølge hvilket de i det store kgl. Bibliothek henliggende Kobberstiksamlinger skulde adskilles fra Bibliotheket, for i Tiden at udgøre en egen Samling.

En Kommission, bestaaende af Chefen for Bibliotheket, Overhofmarskal Hauch, Overbibliothekaren, Professor Werlauff, Justitsraad Spengler, Kancelliraad Chr. J. Thomsen samt Bibliotheksassistent Thiele og Baron Fr. v. Rumohr som korresponderende Medlem, skulde træde sammen til at modtage, klassificere og i systematisk og kronologisk Følge at ordne denne Samling, som nu skulde opbevares i en stor til Bibliotheket henlagt Sal, indvunden ved »Kunstammerets« Flytning.

Denne Kommission beskæftigede sig nu i et Antal Møder, først med at bestemme hvad der skulde afleveres fra Bibliotheket, og derefter i ugentlige Mø-

der med at gennemblade de to Samlinger for at udfinde, hvad der i denne Sag var at gøre.

Dermed hengik to Aar, og man var lige vidt. At Samlingerne vare værdifulde, og at Bladene maatte ordnes, derom var Kommissionen fuldkommen enig. Men hvorledes man skulde ordne disse kostbare Blade, som i den ældre Samling vare alle opklinede Ryg mod Ryg med Lim eller Klister, og som ikke kunde udskæres uden at opofre Blade paa Bagsiden, — dette var et Spørgsmaal, der satte en Stopper paa al videre Virksomhed.

Rumohr havde paa Kommissionens Vegne søgt Hjælp i Udlandet; men det var endnu en hemmelig Kunst at afløse — »ableimen« — saadanne Blade, og Bekostningerne afskrækkede fra at benytte en saadan Hjælp. Kommissionen henvendte sig til flere herværende Bogbindere, men deres Forsøg mislykkedes, og saaledes stode Sagerne et Aars Tid uden at rykke et Skridt videre.

Mit Æskemageri paa Bakkehuset havde, om end ikke ført mig til en »Wunderlichs« Højde, dog gjort mig fortrolig i Omgang med Papir og Klister. Mine Hænder, som i mine tidligere Aar sad godt og paa rette Sted, vare øvede og lette, og jeg var altid en Ven af at eksperimentere.

Den Opgave, som nu forelaa Kommissionen, for det første at ordne den gamle Kobberstiksamlings

47000, og den nyeres 29000 fast klistrede Blade, blev ikke løst ved Komité-Forhandlinger. Da jeg ytrede Lyst til at forsøge det, som man var nær ved ganske at opgive som ugørligt, var der naturligvis intet i Vejen for, at jeg med Kommissionens Samtykke tog et Par Ark ud af en Foliant, for hjemme at anstille Forsøg. At det var Varme og Fugtighed, der skulde til, dette laa klart nok, men den simpleste Vej var mig for simpel, og en Tid gik det mig ikke bedre end det var gaaet Bogbinderne.

En Formiddag medens jeg laborerede i Køkkenet, blev jeg forstyrret og næsten utaalmodig, da man sagde mig, at min Ridehest, som skulde røres, allerede længe ventede i Gaarden. Det bliver en Plage, naar man er saa lykkelig at have Ridehest, at den skal røres, men den Gang blev det til min Lykke. Jeg forlod Eksperimentet, lod de svømmende Kobberstik skøtte sig selv saalænge. Efter en god Tur vendte jeg tilbage i den faste Overbevisning, at Bladene, som jeg havde efterladt i det varme Vand, nu vare mere end tilstrækkeligt opløste, men Skaden var ikke saa stor, da jeg jo kun havde valgt værdiløse Sager til at eksperimentere med. Men nej! Det var altsammen netop tilpas; med en let Haand kunde hvert enkelt Blad lade sig behandle og rense, efter at være flaaet af det tykke Papir, som om det

havde været en Skindlap. Efter denne Erfaring laa Vejen mig aaben, og en Smule Rafinement med Hensyn til den videre Behandling fulgte af sig selv.

Jeg tænkte paa Columbus og hans Æg, og besluttede ikke straks at indvie Kommissionen i min Hemmelighed, saameget mindre som jeg allerede mange Gange havde hørt min Kollega Thomsen erklære det for en ubestridelig Sætning, at ethvert Blad maatte lide ved at komme i Vand.

Derimod præsenterede jeg nu i næste Møde et Ark med 12 smaa Blade af Percelles, en udenlandsk Mester, med Anmodning om, at man vilde betro mig de seks af disse til Afløsning, saa kunde vi siden sammenligne dem med de andre seks, naar de paa min Maade vare afløste. Derimod kunde der ikke gøres Indvendinger, og i næste Møde foreviste jeg mine seks smaa Blade afløste, og saa nydelige, som om de vare komne lige ud af Kobberstikkerens Presse. Jeg kunde altsaa afløse Bladel — det var vitterligt, og uagtet min for øvrigt gode Ven Thomsen kom til den Erklæring, »at uagtet han ikke kunde se og paavise, at de seks Blade af Percelles havde taget nogen Skade, saa var han dog overbevist derom, da de havde været i Vand.«

Min Opdagelse, thi en Opfindelse var det ingenlunde, var simpelthen den, at det gamle Papir, som hine Tider producerede, paa Grund af Ælden eller

Fabrikationen, lader sig behandle paa en Maade, der vilde være ødelæggende for det, vi nu kalde Papir, og da Klisteret, som er bleven anvendt, syntes at have en Tilsætning af Lim, fordredes der en vis Varmegrad i Vandet for at Limen endnu ikke skulde binde, naar Vandet afkøledes.

Da jeg altsaa til det forestaaende Arbejde havde anskaffet de nødvendige Apparater, et Bækken af Arkenes Størrelse til Vandbeholder, og et Antal Lamper nedenunder, til at moderere Vandets Varmegrad, gik det lystigt med Afklæbningen.

Da jeg havde sendt v. Rumohr, som paa den Tid var hjemme paa Rothenburg ved Lübeck, Efterretning om det skete, indfandt han sig faa Dage efter i Kjøbenhavn, endnu lidt tvivlende om min Kapacitet, og om Uskadeligheden af den af mig anvendte Manipulation. Thi han var nøjeseende og ængstelig blot ved at se et godt og sjældent Blad i en andens Hænder, og næsten opfarende ved den mindste Uforsigtighed.

Jeg skulde nu gøre mit Prøvestykke i hans Nærværelse, og da han sad ved Siden af det dampende Bækken, forlangte jeg hoverende, at han skulde overlevere mig nogle Ark, paa hvilke en Suite af Waterlos' større Raderinger vare opklæbede; thi, sagde jeg, skal jeg aflægge min Svendep prøve, saa skal det ikke være med Bagateller: Han vilde nødigt

dertil, men udleverede mig dog det ene Ark efter det andet, og var langtfra uden en hemmelig Frygt, da jeg stak dem ned i det varme Vandbad. Ved at se disse kostbare, dejlige Aftryk svømme dernede tog han Ordet og spurgte: »Ved De, hvilken Kapital De har dernede i Vandet?« hvortil jeg svarede: »Det maa De ikke sige mig, for nu maa mine Hænder ikke rystel!«

Der var intet i Vejen. Det ene Blad efter det andet blev afslaaet og lagt nedad vendt paa Træk-papir, som insugede Vandet, medens jeg med en ren Svamp rensede Bagsiden for Smuds og for Klister, og nu hurtig under en Presse ved Hjælp af Tørringspapir, som trak Fugtigheden ud af Bladet, der saa ud som om det selv var fornøjet og forfrisket efter Badet. Da jeg rakte det første Blad frem som færdigt og afløst, blev Rumohr saa glad, at han faldt mig om Halsen med det Udraab: »Sie sind ein wahrer Techniker!«

Dermed var min Lykke paa denne Vej gjort. Hans Glæde og Begejstring havde ingen Grænse, min Ros blev samme Aften forkyndt ved Hoffet, og et Par Dage efter havde jeg i mit Værksted Prins Christian og hans Gemalinde, ledsagede af Baronen — de skulde se mig afløse! Da jeg tilmed stod i stor Yndest hos Begge, skænkede de Sagen en Opmærksomhed, som var en større Genstand værdig.

Min Afløsningsakt morede Prinsen i den Grad, at han endnu længe slog sig til Ro for selv at udsøge Blade af de gamle Bind, som jeg maatte afløse for ham.

I Kommissionen havde alt dette en afgørende Virkning, og i min Enthusiasme for Sagen tilbød jeg at ville overtage det hele Arbejde ved Samlingens Restauration, hvis man vilde betro mig dette Hverv. Jeg tænkte kun lidt paa, at det var et Arbejde, der vilde medtage mine bedste Manddomsaar!

Fra dette Øjeblik var Kommissionen hævet, det blev alt lagt i Rumohrs og mine Hænder. Han skulde være Hovedet, jeg Hænderne, og saaledes blev det saa længe han levede; thi saalidt som jeg slap han Interessen.

Ved allerhøjeste Resolution af 24de Februar 1835 udtraadte jeg af min Stilling som Sekretær ved Bibliotheket, for nu at overtage en Inspektionspost ved den vordende kgl. Kobberstiksamling med den Gage, jeg hidtil havde haft ved Bibliotheket, 300 Rbd. og en Opvarter til Assistance.

I det af Kongen underskrevne Dokument blev der, formodentlig til Godtgørelse for de 15 Aars Anciennitet ved Bibliotheket, allernaadigst tilsagt mig, at min Gage ved Samlingen skulde stige i Forhold til denne Anciennitet, som om jeg var bleven ved Bibliotheket; et kongeligt Tilsagn, som, da Tiden

kom, og Forholdene vare forandrede, ikke længere syntes at have Gyldighed, hvorover jeg heller ikke har beklaget mig, saa meget mindre som min Gage, allerede under Christian den Ottende var bleven forhøjet til 1000 Rbd. aarligt.

For mit Arbejde, der anmeldtes færdigt 25 Aar derefter, har jeg nydt Ære, og rigeligt Arbejdets Løn.

Dagligen, næsten fra Morgen til Aften, stod jeg nu som en Vadskerkone ved den varme Ballie, og det ene Hundrede af Blade passerede efter det andet igennem mine Tørreanstalter og min Pressemaskine.

Naar Rumohr nu og da kom til Kjøbenhavn, var han lige saa udholdende som jeg, og nu modtog jeg Undervisning af hans Kenderskab mellem alle disse afløste Blade, som skulde indordnes.

Saaledes gik Arbejdet i Kobberstiksamlingen sin rolige Gang, og Tusinder af rensede Blade bleve efterhaanden indordnede i de store Mapper, og hvilken Glæde da de første Porteføljer laa færdige for os paa Bordet! Ja, Interessen for Samlingen voksede sig saa stor fra allerhøjeste Side, ved Prins Christians Indflydelse, at der udvirkedes en kgl. Ordre til, omkring paa Slottene Frederiksborg og Fredensborg, at udtage hvad der i Rammer fandtes paa Væggene af udmærkede Stik, til Bedste for Samlingen. Et Par Sommerdage anvendtes til denne

Razzia, til stor Forfærdelse for vedkommende Slotsforvaltere, der med stirrende Øjne og aabne Munde maatte se paa, hvad der foregik. Herved fik Samlingen en stor Forøgelse af Pragtblade, især i *manière noire*.

I nogle Aar steg Antallet af afløste Blade til over 70,000, men jeg blev ved, til jeg, med Gigt i begge mine Hænder og Fødder, maatte trøste mig med, at denne Sygdom er Vadskerkonernes endelige Skæbne.

Kobberstiksamlingsens Ordning.

Vi have nu hørt Thiele omstændelig fortælle om Opdagelsen og Restaurationen af den næsten forglemte og helt upaaagtede Skat af Kobbere og Raderinger, der gennem flere Aarhundreder havde henligget og ventet paa at komme til Hæder og Ære. I 1835 udgave han og Rumohr i Forening en kort Redegørelse om Samlingen, som den nu ved deres fælles Bestræbelser forelaa.

Selv om man ikke i de gamle Tider havde til fulde forstaaet at vurdere alle disse herlige Sager, der vare puttede ind i det store kgl. Bibliothek, hvor de dog ikke kunde indordnes, saa maa man i allerhøjeste Grad glæde sig over, at de opbevaredes,

og vor Tak herfor kan naa helt op til Kong Christian den anden, hvem Albrecht Dürer forærede en hel Samling af sine bedste Kunsttryk, hvilket kan anses for den Kærne, hvorom alt det senere har samlet sig.

De Begunstigelser, som det danske Hof senere hen lod tilflyde H. G. Bink og Melchior Lorch, give Anledning til at formode, at de Dürerske Blade snart bleve efterfulgte af andre tyske Stik, ligesom ogsaa Ensartetheden i Aftrykkene i mangfoldige Blade peger hen paa det 17de Aarhundrede, og paa at Samlingen stedse er bleven forøget.

Allerede ved Aaret 1700 maa denne kongelige Samling have haft en betydelig Udstrækning, der i 1783 forøgedes ved Indkøb af den »Wasserschleben-ske Samling« — den nyere kgl. Samling — og senere voksede betydeligt.

Den gode Vilje var der altsaa; men som man ser, Vandalismen havde ikke heller ligget paa den lade Side, men hærget de kostbare Blade med Ud-klipninger og Bortskæring af Trykkerandene. Alle Adrian van der Veldes Sager, mange Arbejder af Potter, Hollar og flere andre ere komne for nær ved Slagterbænken.

Ikke at tale om, at ved Indklæbningen det ene Blad satte Sværte af paa det andet.

Og dog — maaske hindrede denne nagelfaste Anbringelse i Folianterne Bladenes Forsvinden, saa

at de lig et andet Pompeji, da Tiden kom, igen kunde graves frem til Lyset!

Bedre var dog den Wasserschlebenske Samling sluppet derfra i dens 312 større og mindre Bind.

Foruden disse Samlinger eksisterede endnu en tredje i Kongens Privatbibliothek. Til denne var anskaffet mange, mest nyere Sager, især Billedværker; men alt dette brændte ved Slottets Brand i 1794, og deriblandt gik en Bog, der var fyldt med ud-søgte Tegninger af Wouwermann, op i Luerne.

At indlade sig paa Principperne, der bleve lagte til Grund for selve Ordningen af vor nuværende Kobberstiksamling, ligger uden for vor Plan og endnu mere over nærværende Forfatters Evner; ogsaa herom vare de lærde dengang saare uenige, hvorom kan henvises til den Kilde, der ved ovenstaaende er bleven benyttet: *Geschichte der Koeniglichen Kupfersticksammlung zu Copenhagen von Rumohr und I. Thiele, Leipzig 1835.*

I sine ældre Aar havde Thiele den Tilfredsstillelse at kunne se sine Hænders Gerning i vel-ordnede Porteføljer, og prydende Væggene, glæde og oplyse de mange besøgende i de ret brugelige Lokaler i Prinsens Palæ.

Endnu mere vilde han nu med Glæde og Stolthed have set sin kære Samling, der for Tiden bestaar af c. 80,000 Blade, i det udmærkede Lokale, der er

indrømmet den i Kunstmusæets Bygning, og hvor alene den store Mængde fortrinlige Stik, Raderinger og Haandtegninger, der paa en smagfuld Maade ere anbragte paa Væggene, næsten er tilstrækkelig til at yde de besøgende den største Interesse og Kunstnydelse.

Natur-Theater.

I 1834 vendte Hermann Bissen hjem fra Italien og flyttede ind til sin Ven paa Charlottenborg, hvor et lille Kabinet til Sove- og Arbejdslokale blev ham overladt; men ellers hørte han ganske som til Familien. I dette lille Rum udførte han sin »Valkyrie«, hans Medlemsstykke i Akademiet. Her modellerede han desuden Buster af Thieles to Smaapiger, og ved den Lethed, hvormed Ler og Voks formede sig imellem hans Fingre, fremkom under dette Ophold flere nydelige Smaating som i en Leg.

Ogsaa Thiele legede dengang lidt med Kunsten, men rigtignok kun som Dilettant, og under Former, der havde deres Udspring i hans barnlige Karakter forenet med en ideel Sans, men som dog skaffede ham selv og hans Venner megen Underholdning.

Han havde altid Trang til at have noget imellem Hænder i sin Fritid, et eller andet »Legetøj« mellem

hans mange alvorlige og vigtige Forretninger; snart var det, som han selv kalder det: »System med Farver — for ikke at kalde det Maleri, snart Pap- og Æskemageri, og jeg kunde næsten tilføje — mit Verse-mageri.« Nu var det et »Natur-Theater«, som han kaldte det, der ganske havde optaget hans Interesse.

Allerede i Drengæarene, dengang da man ikke kunde købe den Slags Ting fiks og færdig, havde han lavet sig smaa Dukketheatre, og Tanken om, at der paa dette Gebet kunde laves noget »ekstraordinært«, voksede med ham selv. Da han i 1819 var kommen hjem fra sin Fodrejse, var han opfyldt af alle de Naturskønheder, han havde truffet paa sin Vej, og det Ønske blev levende, atter paa sin Maade at fremtrylle al den Skønhed for sig selv og andre.

Weyse ejede et Maleri, Parti ved Comosøen; det blev laant for derefter at konstruere de forskellige Baggrunds-, Mellem- og Forgrunds Partier i den Hensigt, ved at stille disse Sætstykker op paa et horisontalt liggende Spejl, at frembringe et Scenemaleri, igennem hvilket smaa Baade kunde bevæges, til et mere levende Billede, end et Maleri vilde være i Stand til at give.

Men de flade malede Sætstykker gjorde dog ikke den rette Virkning, der maatte virkelige Former til, og nu modellerede Mesteren sine Bjerge, Bissen

lavede smaa Templer og Figurer, og ved mere eller mindre tætte Slør, der, udspændt paa Rammer, ned-sænkedes i de forskellige Afstande, fremskaffedes en Lufttone, der formaaede at give Holdning og Dybde til Billedet. Det kunstige Lys frembragte en Virkning paa Genstandene, der svarede til Naturen.

Theatret var opstillet i et mørkt Rum, der havde en Lysning bagved Bagtæppet, og dette Bagtæppe var en udspændt hvid Dug, som af det gennemfaldende Lys kunde farves ved Reflekser fra forskellige farvede Tæpper, der stilledes udenfor, og som kunde bevæges op og ned. Den Luft, der saaledes bragtes ind i Landskabet, kunde opnaa en Finhed, der ikke altid lykkes for Malerens Farve.

Skyerne frembragtes ved fint udpillet farvet Bomuld i større eller mindre Partier, som modtog deres Belysning ganske efter Naturens Love; og ved farvede Glas kunde der paa disse og paa Bjærgenes fjerne Toppe kastes Morgen- og Aftenrødens henrivende Skær.

Da Rumohr saa dette »Natur-Theater«, sagde han: »Freilich ist es nur Spielwerk, aber spielen Sie mal fort, mein lieber Freund!«

Landskabsmaleren Dahl fandt endogsaa, at der ad saadan Vej kunde være et og andet at lære for Maleren, og Thieles strenge Ven Høyen sad stundom med et bredt Smil foran det lille Theater og dømte

maaske mildere om dette Maleri end om saa mange andre.

8de Marts.

I Rom var den 8de Marts allerede i flere Aar bleven holdt i Ære af Landsmændene som Thorvaldsens romerske Fødselsdag — han havde opgivet denne Dag som Minde om Ankomsten til Rom, da hans rent menneskelige Fødselsdag endnu ikke dengang var udfunden. Nu da saa vel Freund som Bissen vare komne hjem foruden mange andre, der ligeledes havde været med til at fejre denne Dag i Rom sammen med Mesteren, vilde man i 1835 herhjemme kalde denne Mindedag til Live igen. Et simpelt primitivt Lokale i det Schimmelmanske Sukkerhus paa Christianshavn blev, saa vidt muligt, omdannet til et romersk Osteri, og alt, hvad der paa nogen Maade kunde fremme en Illusion og minde om Italien, blev skrabet sammen og pyntet op med. Foglietter, Maccaroni, Braccioler og Salater bedækkede Bordet og nødes under danske og italienske Sange til Guitarens Lyd, og under megen Lystighed opfriskedes Erindringerne om Thorvaldsen og Romerdagene.

Festligholdelsen af denne Martsdag levede op

til fornyet Liv, da Mesteren senere selv kunde tage Plads i Kredsen.

Paa Rejse.

Faa Dage efter hin muntre Fest havde Thiele den Sorg ved Døden at miste sin kære Hustru. Paaskemorgen 1835 stededes hun til Hvile i den Holtenske Familiebegravelse.

Blandt dem, der i denne smertelige Tid sluttede sig endnu nærmere til Thiele for at hjælpe ham med at bære sit Savn, var hans Ven, den ædle, retsindige Maskinfabrikant Henrik Gamst. Han var en af de »stille i Landet«, der anvendte sine anselige Midler i et smukt og gæstfrit Hjem sammen med sin gamle Moder.

Intet er jo tjenligere for et nedbøjet Sind end Rejser, og derfor opfordrede Konferensraad Holten sin kære Svigersøn til at foretage en saadan og forsynede ham rigeligt med Midler dertil. Da saa oven i Købet Gamst tilbød sit Selskab, blev Rejsen besluttet; den skulde gælde England og Skotland.

Baron Rumohrs Indbydelse til Rothenburg var ofte bleven gentaget, men hidtil uden Følge. Nu aftaltes det, at Thiele skulde begynde Rejsen med et Besøg hos sin lærde Ven og derpaa samles med

sin Rejsefælle i Hamburg til den længere Udflugt.

Den 25de April gik han saa med et Dampskib til Lübeck, hvor han paa det venligste modtoges af Baronen, der førte ham til sit idylliske Landsæde, der beboedes af ham og hans gamle Søster, og som rigeligt var smykket med hans mange Kunstsager og Samlinger. Det var et stille Liv, her førtes; men det passede godt under Thieles nuværende Livsforhold, og i Rumohrs altid belærende Omgang fandt han tilstrækkelig Adspredelse.

For at Læseren kan faa et lille Billede af Herren paa Rothenburg, ville vi nu lytte til den Beskrivelse, som hans Gæst i sine Livserindringer giver af ham.

Frederik v. Rumohr.

»Jeg har endnu ikke søgt at give et Billede af denne berømte Mand, og det vilde ogsaa være vanskeligt at forsøge derpaa.

Den Omstændighed, at han som skarp Ironiker kom til at skrive en »Geist der Kochkunst«, der oprindelig tilsigtede en Kunstkritik, har paaført ham det falske Omdømme, at han var en berømt Gourmand, og hans mange Uvenner i de skønne Kunsters

Rige have ikke ladet det bero ved denne Beskyldning alene.

Saaledes som jeg kender ham, var han, hvad han ogsaa kalder sig selv: »ein Reinschmecker, aber kein Feinschmecker«. Imidlertid kan det ikke nægtes, at hans Ydre, navnlig Ansigtet, let kunde bestyrke denne vrang Mening; thi der var ikke saa lidt af en Satyr eller gammel Faun i det Billede, han kunde vise dem, der ikke kendte andet af ham end dette.

Han var altsaa langt fra at vise sig i det første Møde som det, han i langt højere Grad var — en Ærke-Aristokrat, en, hvad man nu vilde kalde ham, — en komplet schleswig-holstensk Adelsmand!

Men med en næsten frastødende Egenraadighed og buldrende Heflighed, hvis Udbrud gjorde ham frygtelig for mange, forbandt han, naar der intet var i Vejen, en Finhed og Opmærksomhed i Omgang og Konversation, som gjorde det let at overse det mindre behagelige. Naar han saa mig tage ufor-sigtigt eller kejtet paa et kostbart eller skønt Blad, kunde han fare op med Heflighed, lige som naar han hørte en vrang Udtalelse om noget af det, der var ham helligt. Men i næste Øjeblik kunde han vise sig fuld af Glæde og Begejstring, naar der var noget, han maatte bifalde. Og saaledes viste han sig den samme, enten det var mig, han havde for sig, eller om det var de højststaaende Personer. De,

der kendte og forstode ham, fandt sig deri med et Smil; men ingen anden vovede at nærme sig ham, og derfor var der ikke mange, der holdt det ud i hans Nærhed.

Her paa Rothenhausen levede han i idyllisk Fred og god Forstaaelse med den hele omgivende Natur. Hans fine Blik for det rene og ufordærvede i Naturen gjorde ham dog ogsaa her til en Særling, thi han fulgte ganske andre Principper end dem, der ellers gælde i Henseende til det skønne i Naturen og Kunsten.

Der var i hans Have og i Skoven Træer, ja endog Ukrudtsplanter, som han hægede om, fordi deres Udvikling tiltalte ham, og jeg mindes, at jeg en Dag mødte hans Irettesættelse, fordi jeg havde flyttet en lille Sten, som, uden at jeg havde lagt Mærke dertil, paa en malerisk Maade spærrede Løbet i den rislende Bæk. Naar vi gik gennem Alleen nærmest ved Gaarden, forfulgtes vi, medens vi gik op og ned, af muntre, voltigerende Egern, der oppe i Trætoppene ledsagede hans Skridt dernede, --- de vare alle hans gode Venner.

Naar Middagsmaaltidet, der altid var tarveligt, men godt og velsmagende, var til Ende, bleve vi dog stadigt endnu ved Bordet, indtil han paa sin Tallerken havde samlet og ituskaaret alle Levninger af Brød, Frugt og lignende. Det var til Hønsene,

som ventede i talrig Flok uden for Glasdøren og vidste, at han vilde indfinde sig med sin Tallerken.

Jeg behøvede ikke at have set meget af sligt, for med den største Lethed at kunne tilgive ham og overse et eller andet lille Anstød, som man altid var udsat for at møde af hans Opfarendhed eller misfornøjede Knurren, naar man var kommen til at gøre noget, der ikke var efter hans »Kogebog«, thi afvekslende stødende og atter forsonende var han især under Arbejdet og Manipulationen i Kobberstiksamlingen. Der havde jeg forlængst lært, let at glemme et mindre venligt Udbrud, naar jeg i næste Øjeblik maatte beundre hans fintøvede Kenderblik og hans jublende Glæde, naar der var noget at glæde sig over.

Nu haaber jeg, at man kender Manden tilstrækkeligt for at begribe, hvor højt jeg stiller ham. Hvad Kobberstiksamlingen angaar, da skylder jeg ham den Erklæring, at medens jeg til visse var Haanden, var han Aanden.«

Dette stille Liv paa Rothenhausen varede lidt over otte Dage uden anden Adspredelse end Arbejdet og nogle smaa Køreture.

Den 4de Maj mødtes Thiele i Hamburg med Gamst, og den 7de gik de rejsende om Bord i »John Bull«, der satte Kursen mod sin Ø.

Det blev en indholdsrig og interessant Rejse,

som er beskrevet i: »Breve paa en Rejse i England og Skotland«, der udkom i 1838.

Det kgl. Theater.

For en Æstetiker som Thiele maatte Thalias Helligdomme have en egen dragende Magt, og det er forstaaligt, at han ogsaa uden for Tilskuerpladsen kunde ønske at se, hvordan saadan en Ting saa ud inden i, det er: bag Kulisserne.

I München havde han ladet sig forevise det nyprægtige Theater, der, opført efter den nyeste Konstruktion, dog til Trods for alle Foranstaltninger mod Brandfare i 1820 i mindre end et Kvarter blev et Rov for Luerne. Ogsaa paa Rejsen i England havde han helliget denne vigtige Sag sin Opmærksomhed, og ved Hjemkomsten skaffede han sig ogsaa Adgang til vort gamle Komediehus' Interiør. Med Rædsel opdagede han, hvilket Damokles Sværd, der hver Aften, i Form af Indebrænden, hang over de uskyldige Tilskueres Hoveder, medens de roligt gave sig hen i dramatiske Nydelser. Alt var Pindeværk, Lærred og Papir. I hundredevis hang de malede Ruller med deres Virvar af Snore i den forvovneste Nærhed af Blus og Lamper. Korridorerne, der tillige

tjente til Garderobe for Publikum, vare saa smalle, at Dørene ind til Logerne, naar de lukkedes helt op, spærrede al Passage. Thiele følte det som en Pligt at slaa Allarm, medens det endnu var Tid, og da Direktionen lagde det døde Øre til, skrev han en Piece: Om Theaterbrand nærmest med Hensyn til det kgl. Theater. For ikke at trætte den høje Theaterdirektion mere, besluttede han at gaa lige til Kongen, og i Frederik den sjettes Haand nedlagde han saa sin Afhandling, som Majestæten lovede at interessere sig for. Men da der alligevel intet syntes at ville ske, tabte Thiele Taalmodigheden og lod Skriftet trykke i »Københavnsposten« for 16de Maj 1837. Om nogle Maaneder skulde der være Logeauktion; det var hans Hensigt at afskrække Publikum fra denne, før de nødvendige Sikringsanstalter vare trufne, — og her traf han Direktionen paa et ømt og saarbart Sted.

Med Arkitekten, Prof. Koch, havde Thiele dog i Forvejen talt om denne vigtige Sag; men Bygmesteren mente, der var ingen Fare — blev der Brand, skulde den nok blive slukket. Han stolede paa de tilstedeværende Brandfolk og deres Haandsprøjte, men dog især paa en Pram, der var fortøjet i Kanalen lige bag Theatret, og som var forsynet med et Suge- og Sprøjteværk. Da disse Redningsanstalter bleve nærmere undersøgte, viste det sig, at

Haandsprøjternes Straaler end ikke mægtede at naa det øverste af Kulisserne, og Prammen — ja, den var for Sikkerheds Skyld aflukket med Laas og Slaa, men Nøglen kunde hentes i Gammelholms Vagtstue, hvor den havde sin Plads.

Efter kongelig Ordre overdroges det nu Koch i Sommerens Løb at bøde lidt paa Miséren. Paa Theatrets højre Side, imod Gæthuset, var ingen Mulighed for Udvidelse; paa Siden ud mod Torvet blev derimod Ydermuren flyttet ud paa Fortovet, og Trapper og Gange bleve bredere. Logedørene forandredes til Skydedøre. Ved Sæsonens Aabning vare disse Forbedringer til Ende bragte paa den ene Side, og da man spurgte Thiele, om det nu var godt og al Fare afværget, svarede han lakonisk: »Nu brænder kun de halve!« Da han saa en Aften gik i Theatret, fik han at se, at Skydedørene kun kunde aabnes halvt og kun lade Plads for en enkelt Person ad Gangen. Med Forbavselse saa han nu, at de vindskibelige Kontrolører benyttede det Halve af Dørene til Knagerækker for Hatte og Kavajer. Denne Gang fandt Direktøren hans Klage herover berettiget.

Rejse til Berlin.

Den 17de Februar 1838 indgik Thiele sit andet Ægteskab med Konferensraad Aagesens Datter, Hanne Aagesen, og sad nu igen glad og tilfreds med sin unge Hustru i sin smukke Bolig paa Charlottenborg.

Netop paa den Tid var alles Tanker optagne af det Spørgsmaal, om Thorvaldsen ikke vilde gøre Alvor af det og vende tilbage til Fædrelandet.

Men uagtet Fregatten Rota var stillet til hans Disposition i Livorno, vare Forhaabningerne om, at han selv vilde følge med, kun ringe. Man var saa ofte blevet skuffet af hans Løfter.

I August Maaned 1838 foretog Prins Christian med Gemalinde en Udflugt til Udlandet, og Thiele blev indbudt til at følge med til Berlin og Potsdam, et Tilbud, han gerne tog imod. Ogsaa Baron Rumohr var blandt de indbudne. Deres kgl. Højheder toge ind i Hotel Brandenburg. Prinsen færdedes ivrigt omkring i Museer og offentlige Samlinger, og ofte var Thiele hans eneste Ledsager. Herved fik han Lejlighed til at beundre, i hvilken Grad Prinsen var trængt ind i de Videnskaber, han paa sin Vis dyrkede. De berlinske Professorer forbavsedes flere Gange ved at træffe paa en Prins, der virkelig var en Videnskabsmand. »Vore,« sagde de, »ere kun

Officerer.« Og saadan maatte han ogsaa staa for dem. I meteorologisk Museum disputerede han med Professor Lichtenstein om enkelte forekommende Genstande, og hvad de grønlandske Mineralier angik, stod den berømte Professor lyttende med Alvor og Interesse til Prinsens Forklaringer. I Myntkabinetet, hvor Prinsen særlig var hjemme, vilde man overraske ham med Samlingens Sjældenheder.

Direktøren fremtog en antik Mønt fra Segeste og præsenterede denne som en stor Raritet. Prinsen tog den i sin Haand, undersøgte den, men erklærede den for uægte, og vidste, trods alle Protester, at fremføre de afgørende Kendemærker, der gjorde Udslaget.

Om Aftenen samledes det lille danske Hof i interessante Samtaler med flere indbudne tyske Videnskabsmænd, deriblandt Henrik Steffens, der næsten altid førte Ordet. Herover blev Rumohr gnaven og trak sig hen i en Krog.

Paa Prinsens videre Rejse fulgte Thiele kun med til Potsdam og ilede saa hjem igen til den unge Hustru paa Charlottenborg, trods den nydte Ære, dog noget udmattet af Turen.

Thorvaldsen i Rom.

For en Stund ville vi nu forlade Thiele og hans Optegnelser, idet vi kaste et Blik paa Forholdene i Rom vedrørende Thorvaldsen i den Periode, da han stod i Begreb med at vende tilbage, for bestandig, til Fædrelandet. Vi ville se, hvilke Anstrengelser flere tyske Fyrster gjorde for nu i det yderste Øjeblik at bjærge til deres Kunstsamlinger det mest mulige af de tilbageværende Kunstværker, og hvorledes der fra Thorvaldsens og fra dansk Side blev manøvreret for at undgaa disse kongelige Fangearme, der idelig vare i Bevægelse, og for at Danmark kunde blive eneste Arvtager til dem.

Paa Villa Malta i Rom, der tilhørte Kong Ludvig den første af Bayern, levede til Stadighed den bayerske Billedhugger Wagner. Under et groft og ikke synderlig tiltalende Ydre, som Hermann Freund har opbevaret i en ypperlig Buste, forbandt han ret betydelige kunstneriske Evner og var — lige som Thorvaldsen — højtanskrevet hos den kunstelskende Konge.

Hans Opgave var det tillige at holde Hs. bayerske Majestæt à jour med alt, hvad der rørte sig i Kunstens Verden i Rom, men frem for alt at holde skarpt og aarvaagent Øje med Thorvaldsen og alt, hvad han foretog sig.

En voluminøs Brevveksling med Kongen, lige fra 1811 til Thorvaldsens Død i 1844, idelig fremsporet ved Spørgsmaal fra Majestæten, giver en næsten kronologisk Redegørelse for den danske Kunstners Virksomhed.

»Thorvaldsen in Rom, aus Wagners Papieren«, von L. v. Urlichs, Würzburg 1887, giver et Ud- drag af disse Breve og er lagt til Grund for efter- staaende.

Den Tanke, engang i et eget Museum i Bayerns Hovedstad at faa samlet en rig Repræsentation af Thorvaldsens Kunst, om ikke den hele, gik Haand i Haand med Kong Ludvigs Begejstring for »der grosse Däne«. Kongen af Württemberg var for sin Hovedstads Vedkommende besjælet af lignende Ønsker, og den württembergske Konsul og Kunstagent v. Kolb passede derfor ogsaa paa som en Smed. For at holde Jernet varmt smigredes Thorvaldsens For- fængelighed fra begge Sider og paa alle Maader.

Wagner fandt ikke Thorvaldsens Karakter synder- sig sympatetisk. Medens Kong Ludvig lige over for de hjemlige Kunstnere var saa streng og fordrende, saae Wagner med Uvilje, hvorledes han fandt sig i den danske Billedhuggers idelige Nølen og Udflugter. Dette stødte den djærve Bayrer.

Allerede i Juli 1811 skriver Wagner til Kongen: »Han modsiger sig selv fra den ene Dag til den

anden og er sig næppe selv bevidst, hvad han kort forinden har sagt.« Han fandt ham mistroisk og utilforladelig, og undertiden henriver Skuffelse over uopfyldte Forventninger fra Thorvaldsens Side ham til bitter Dadel, især naar han mener at opdage Tvetungethed. Men hans ubegrænsede Beundring for den store Kunstner, som han kalder »den nyere Tids største Plastiker«, og den elskværdige Beskedenhed, som han saa Mesteren forene med Følelsen af sit Værd, bevirkede at et venskabeligt Forhold, trods mindre Rivninger, altid bevaredes mellem Thorvaldsen og ham.

Den 18de Marts 1838 havde Kongen spurgt Wagner: »Hvad sendte Thorvaldsen til København til det Museum, der skal bære hans Navn?« Wagner svarer 2den April: »Dersom Deres Majestæt ønsker, at Thorvaldsens Løfter om at skænke en Del af sine Værker til München skal gaa i Opfyldelse, saa er det nu høje Tid at erindre ham derom. Han synes nu at pakke alting ind, enten til at forære bort eller sende hjem. Resten, der bliver tilbage, vil han sikkert skænke bort, hvis det ikke allerede er sket. Lige over for ham maa man ikke være undselig, naar man ønsker at faa noget af ham; thi han synes i Besiddelse af en stor Lethed i at love, men en endnu større i at glemme sine Løfter. Da det er saa svært at faa noget fra ham, medens han lever,

vil det være endnu mindre at vente efter hans Død.«

Wagner vidste ikke, at Thorvaldsen allerede den 25de Marts havde givet sin gode Ven v. Kolb, den württembergske Konsul og Bankier, en Liste over de Genstande, som han vilde skænke til Stuttgart, — endnu mindre kunde han vide og forudse, at Thorvaldsen den paafølgende 1ode April vilde opsætte et Testamente, hvorved han skænkede alle sine Kunstsager, uden Undtagelse, til sit Museum i København.

Kunstneren befandt sig i den Tid i en ophidset Stemning; — man mente, han frygtede for Rejsen.

»Herr von Thorvaldsen,« skriver Wagner den 24de April, »foregiver nu, at han har en organisk Fejl ved Hjertet, — det er muligt, men mere i moralsk end i fysisk Henseende, — og lader sig af Lægerne give Attest for, at han ikke kan rejse.«

Lige som i København var hele Kunstnerverdenen i Rom i Spænding, om han vilde rejse eller ej.

»Nu endelig,« skriver Wagner den 4de Juni til Kongen, »synes det at blive Alvor med Rejsen. Han tænker hen imod Slutningen af denne Maaned at gaa her fra. Fra Danmark har man sendt en Fregat til Livorno, ganske til hans Disposition, for at føre ham selv og hans Sager til København. Selv om han nu undervejs skulde fortryde sin

Beslutning, er det gjort ham umuligt at vende om igen. Nogle danske Kunstnere, Blunch og K uchler, hans Testamentvidner, ledsager ham paa Turen. Selv har han medtaget Billedhuggeren Mathi , for ved ham at faa de hjemsendte, ufærdige Marmorsager fuldførte.

Fra den danske Regering gøres alt for at holde ham fast; men det vil dog næppe lykkes. Thorvaldsen har ingen Tilbøjelighed dertil og er fast bestemt paa næste Foraar at vende tilbage til Rom.«

Da nu altsaa Wagner under 3dje Juni mindede Thorvaldsen om hans Løfter, svarede denne, — »han havde bestemt troet, at de Hs. Majestæt gjorde Løfter vare denne temmelig ligegyldige; men — da han nu ved, at Opfyldelsen af dem vilde være Allerh jstamme til Behag, saa skulde han ogsaa med Fornøjelse opfylde dem. Hvad han havde lovet Kongen af Württemberg, det var bare Gibssager, som dog ellers skulde være slaede itu. Den württembergske Agent, Hr. v. Kolb, havde bedet mig forære disse Ting til hans Regering, hellere end at ødelægge dem.«

»Ved denne Lejlighed gav Thorvaldsen mig tilkende, hvor højt han  rer og elsker Deres Majestæt, og at han grumme længe er gaaet om med den Tanke, at lægge sin Hyldest for Dagen ved et offentligt Værk. Han havde den Idé uden Vederlag

at udføre en Rytterstatue af Deres kongelige Majestæt i Størrelse som Maximilian den førstes og frit levere den færdig i Gibs. Det kom blot an paa at faa at vide, om Deres Majestæt vilde naadigst optage dette Tilbud; alt det andet skulde han nok sørge for. Men føreløbig maatte dette blive en dyb Hemmelighed.«

Pludselig udbredte nu det Rygte sig i Rom, at den danske Fregatkaptajn var kommen til Byen. Han ledsagede sin »Passager« overalt, veg ikke fra hans Side, hverken i Theatrene eller paa Gaderne; kort sagt, han slap ham kun nødigt af Syne. Publikums Spænding var stor.

Medens vi herhjemme i Danmark havde Følelsen af, at Thorvaldsens Hjerter bankede af Længsel efter at gense sit Fædreland, som han nylig havde skænket en saa enestaaende Gave og glædede os ved snart at kunne byde ham et hjerteligt Velkommen, — var det med Ærgrelse og Harme, at Wagner saa hans Afrejse, idet han saa fejl paa de Følelser, som Thorvaldsen tavs gemte i sit Bryst.

Under 14de September skriver Wagner: »Thorvaldsen er virkelig den 6te August rejst bort fra Rom for at gaa om Bord i den danske Fregat, hvilket skete den 9de. En Misdæder, der føres til Retterstedet, kan ikke være værre til Mode, end han var, da han steg i Vognen. Det var, som om det anede ham, at han aldrig mere skulde vende tilbage,

— jeg har af Hjertet beklaget ham! Det mishagede mig i høj Grad, at man slæbte ham bort lige som en Statsfange, og det bare fordi han engang havde lovet sin Konge det, og at det nu var en streng Skyldighed at holde sit Løfte. Men han har den faste Vilje, saa snart som ske kan, at vende tilbage til Rom, om muligt endnu før Vinteren.«

Før Afrejsen havde Wagner forhandlet med Thorvaldsen om Kunstværkerne (2den Juli). »Han nægter jo ikke, at han havde lovet Danmark efter sin Død sine Kunstværker, saa vel i Marmor som i Gibs. Men han tilføjede, at der alligevel var nok tilbage at forære bort. Som f. Eks. Gibsmodellen til Alexander-toget, som allerede to Gange var i København i Marmor, et stort Eksemplar og et reduceret; dernæst de tolv Apostle, der ligeledes vare der i Marmor. Fremdeles Johannes-Gruppen, der i brændt Ler var opsat paa Frue Kirke, og endelig et stort Antal Afstøbninger af de i Marmor udførte Statuer, saa som Mars og Merkur, af hvilke der findes Eksemplarer i Marmor i Museet; thi »det er ikke hans Mening at give noget bort i Dubletter.« Med ét Ord, alt hvad der er til Stede i Dublet, eller hvoraf allerede et Eksemplar er i København, dertil skal Deres Majestæt have fuld Besiddelsesret. Dette var hans alvorlige Vilje. »Han lovede mig paa det højtideligste, hvad han alt tidligere havde udtalt, at efter-

lade sig noget skriftligt derom. Men hvem kan stole derpaa? — saa meget mindre som han næsten aldrig er at formaa til at skrive.«

Nu var ogsaa Hr. von Kolb ved Haanden med den Liste paa Arbejder, som Thorvaldsen havde godkendt, for at lade Afstøbningerne indpakke og sende til Stuttgart, deriblandt »den døende Schweitzerløve«.

Den 8de December tilføjer Wagner angaaende Kolbs Optræden: »Han har før Thorvaldsens Afrejse tilsneget sig flere Afstøbninger, som Thorvaldsen havde sagt, han gerne maatte hente fra Værkstederne og sende bort uden at opgive ham Tallet paa dem. »Efter Thorvaldsens Afrejse borttog han en Mængde Sager, selv Modeller til Marmorstatuer, der endnu ikke vare færdige, saasom »Amor, der betragter Pilen«, der som ufærdig var mellem de til Kjøbenhavn afsendte Sager.« (Originalmodellen savnes derfor i Museet).

»Imidlertid har jeg dog bragt det dertil, at Hr. v. Kolb maa indstille sine Plyndringer, indtil Thorvaldsen kommer igen.«

Wagner optræder her som den alt for tjenstivrige Bayrer; Würtembergeren Kolb var almindelig agtet og anset for en dygtig og hæderlig Mand, hvorpaa han senere i disse Forholds Afvikling gav Beviser.

Haabet om at gense sin gamle Ven til Foraaret i Rom havde Wagner opgivet den 2den Januar 1839.

»Man har i Danmark gjort alt for at gøre ham forrykt, dog stoler jeg paa hans sunde Sans og er langt fra saa bange for hans Hoved som for hans Mave, ved de idelige Gæsteringer, hvortil han trækkes om, tilmed da han er uvant med det nordiske Klima.«
1ste Juli 1839. »De danske Kunstnere smigrede sig med, at han vil blive iblandt dem til sin Død.«

I Sommeren 1841 kunde Wagner dog hilse i Münehen paa Thorvaldsen, der var paa Vejen til Rom, hvor han ankom den 12te September.

Efter at have set ham igen i Rom i de gamle Omgivelser, skriver Wagner til Kongen: »Han vil ikke denne Gang slaa sig til Ro i Rom. Han sagde mig, »at han endnu en Gang maatte til Kjøbenhavn for at ordne Sagerne i sit Museum. Saa haabede han at vende tilbage for bestandig.«

21de Marts 1842. »Thorvaldsen er nu igen beskæftiget med Indpakning; han tænker paa at lade alle sine øvrige Kunstsager, som han har i Huset, afsende til Danmark.«

Dette skete ogsaa.

Den 7de Okt. 1842 skriver Wagner til Kongen: »Jeg tror at maatte meddele Deres Majestæt, at Hr. von Thorvaldsen for 8 Dage siden, den 2den Oktober, i al Stilhed har forladt Rom uden at sige en eneste noget derom, undtagen Hr. von Kolb, der fulgte ham til Civita-vecchia. Der ventes nemlig i disse

Dage en dansk Fregat til Livorno, der skal hente hele Resten af hans Kunstsager, saasom Gibsafstøbninger, Malerier, Bøger, Kobberstik, Vaser og Medaljer til Kjøbenhavn. Thorvaldsen har indpakket disse Sager i 80 Kister og ladet dem afgaa til Fregatten. Et Par Dage forinden Skibets Afrejse gik Thorvaldsen med Kolb til Civita-vecchia, for derfra pr. Dampskib at naa Fregatten i Livorno, hvor han vel altsaa er gaaet om Bord, — dog derom ved man intet bestemt.« (Thorvaldsen forfejlede Fregatten og tog videre over Land). Er han virkelig gaaet til Kjøbenhavn, saa er der kun ringe Haab om at se ham igen i Rom. Alle Venner og Bekendte ere slaede af hans uventede Afrejse, og næppe vilde man fæste Lid dertil, før Kolb ved sin Tilbagekomst fra Expeditionen bevidnede Rigtigheden.« Wagner udbryder: »Saa ganske à la Thorvaldsen!«

Thorvaldsens Afrejse fra Rom.

Ved Thorvaldsens hovedkulds Afrejse fra Italien var hans Løfte om at forherlige hans kongelige Ven ved en Rytterstatue, ligesom alle de Forventninger, der endnu kunde næres til hans Gavmildhed — røgne i Lyset, selv om endnu et svagt Haab om hans Til-

bagevenden kunde finde Næring i den Omstændighed, at der endnu var flere Marmorarbejder i Gang i hans Værksteder, saasom Apostlen Andreas, de tre Gratier og Conradin, om hvilken sidste Statue han havde skrevet til Billedhuggeren Holbech, at der var flere Ting han endnu kunde ønske at forandre i Marmoret.

Fuld af Glæde og Haab skrev Wagner den 1ste April 1844 om disse Udsigter til Kong Ludvig, — men da var Thorvaldsen jo allerede død.

Som det var at vente, fandtes intet skriftligt efter Thorvaldsen til Fordel for hans tyske Venner, — kun hans Testamente, som den danske Konsul i Livorno i et og alt jo maatte rette sig efter. Det eneste, den ivrige Bayrer reddede for sin Konge, var en Afstøbning af Merkur.

Efter dette lille Sideblik paa Reversen af Medaljen skynde vi os at fæste det igen paa Aversen, paa Thorvaldsens ædle Træk, da han paa »Rota«s Dæk for fulde Sejl og med let og glad Sind ilede sine Landsmænds jublende Hyldest i Møde.

Thorvaldsens Hjemkomst og Modtagelse 1838.

Medens Fregatten pløjede Bølgerne, blev der Travlhed i Kjøbenhavn og særlig paa Charlottenborg i Anledning af Thorvaldsens festlige Modtagelse.

Frem for alle var Thiele i Aktivitet, og da den store forestaaende Begivenhed ikke tidligere er bleven saa fuldstændig berettet, som den findes i hans Optegnelser, ville vi nu atter vende tilbage til disse og høre ham selv fortælle.

»Hjemme hos mig paa Charlottenborg samledes en Kreds, hvoriblandt Collin, Schouw, H. N. Clausen, J. L. Heiberg og flere for foreløbig at tage under Overvejelse, hvad der nærmest vilde blive at foranstalte med Hensyn til Modtagelsen, og dernæst hvorledes en Festlighed kunde forberedes, i hvilken de mere dannede Klassers Herrer og Damer kunde finde Lejlighed til at bringe den store Kunstner deres Hyldest.

Det gjaldt i førstnævnte Henseende at stille sig i Forhold til Autoriteterne, navnlig Søetaten, da Modtagelsen allerede skulde finde Sted paa Kjøbenhavns Rhed. I denne Henseende fandt vi en ypperlig Deltager i den brave Kaptajn Søren Tuxen, som overtog Anførslen af den Rofflotille af Baade, som, smykkede med forskellige Samfunds Emblemer, tænktes at skulle møde Fregatten uden for Batterierne.

J. L. Heiberg overtog at skrive Sangen, med hvilken Kunstneren skulde modtages og hilses, og Arrangementet af Baadene overtog Tuxen.

Ved vort Bekendtskab med Kaptajn Zahrtmann, som var Kommandør paa Vagtskibet i Sundet uden for Helsingør, fik jeg det arrangeret, at Fregattens Nærmelse ved Ilbud vilde blive mig notificeret, og for at kunne benytte en saadan Meddelelse til den hurtigst mulige Offentliggørelse i Kjøbenhavn, fik jeg Tilladelse til at lade en høj Flagstang rejse paa Nikolaj Taarn, paa hvilken Dannebrog skulde hejses, naar jeg havde modtaget Depesche fra Vagtskibet. Dette blev bekendtgjort i Bladene, og fra den Tid af, at Flagstangen var rejst, havde Kjøbenhavnerne stadig deres Øjne rettede mod den, saa længe, at man til sidst blev ked af at se forgæves efter Flaget.

»Efter at man hen imod Midten af September havde ventet sig træt efter den store Dag, som ikke vilde komme, erfarede det omsider, at Fregatten, med Thorvaldsen om Bord, laa for Anker i Hornbæks Bugten og maaske kunde ventes i Morgen. Men Luften var tyk og uigennemsigtig den 17de September, og fra en Mand, der var stillet paa Ud-kig paa Batteriet Sixtus, hørtes den lange Formiddag kun, at der var intet at melde.

Men et Par Timer efter Middag modtog jeg et Ilbud, at Fregatten var under Opsejling. Alt var

forberedt; mit Bud løb til Nikolaj Taarn med Ordre at hejse Flaget, og medens han løb, var det mig en underlig Følelse, da jeg stod i min Stue med Øjnene rettede imod Flagstangen, at vide, at Flaget i næste Øjeblik vilde øve sin Indflydelse paa alle de forbigaaende, naar de nu ret straks fik at vide det, som jeg nu stod her og vidste. Ganske rigtigt! Næppe havde den røde og hvide Dug udspændt sine Flige for Vinden, førend der gik en mærkelig Rørelse gennem Kjøbenhavn. I det næste Øjeblik saa man voksende Strømme af Mennesker fra alle Gader at ile ud over Torvet i Retning af Bredgade og Strandstræde. Med hvert Minut blev Stimerne tættere, og til sidst strømmede det hele Kjøbenhavn ud over Torvet ad Toldboden til.«

»Alt var i god Tid ordnet med Baadene og de Korporationer, som skulde fylde dem. Tuxens Program var i alles Hænder, enhver vidste, hvor han skulde finde sin Plads, — undtagen Digterne! Den Baad, der skulde føre dem, havde i sit Flag en Pegasus; men da hver af Digterne havde sin egen Pegasus i sin egen Stald, red de største af dem Baaden forbi, — men det var ogsaa den eneste Konfusion, som, saa vidt jeg ved, indløb. For Resten tror jeg, at baade Oehlschlæger og Heiberg bleve optagne i andre Baade blandt andet Godtfolk.

Hermann Freund og jeg vare i en særskilt Baad,

da vi vare delegerede til straks at gaa om Bord for først at hilse paa Thorvaldsen og overbringe ham Sangen, der, akkompagneret af Musikkor i flere Baade, skulde afsynges, naar alle disse mange flag- og blomstersmykkede Baade havde lagt sig i tæt Kreds om Fregatten.«

»Det saa længe ventede Orlogsskib var netop løbet inden for Batterierne, da Baadene under Tuxens Kommando løb ud gennem Toldbodbommen. Der lød ingen Salut, — det vilde have været for stor en Ære —; men det var et overraskende Syn at se alle Steder, der kunde betrædes eller bekrybes i den hele Omgivelse af Træer, Volde og Bygninger, tæt besatte af Tilskuere. I Mangel af Salut salutede de himmelske Regioner. Det havde regnet og rusket hele Tiden, men nu paa een Gang brød et Par Solstraaler igennem, og da vore spejdende Øjne naaede Fregatten, laa den under en skøn Regnbue, — et Syn, som Eckersberg senere bevarede i et Maleri.

Da vi i vor Kreds af Baade nærmede os Skibet, som netop lod sit Anker falde, gled den Baad, hvori Freund og jeg befandt os, ud af Linien for med hurtige Aareslag at borde Fregatten.

Det var os en Overraskelse i dette Øjeblik at høre en ung Søofficer Wilde — det blev min tilkommende Svigersøn — fra Rælingen at bede om nogle Øjeblikkes Taalmodighed. Der var altsaa noget

i Vejen for vor Modtagelse? Det var der ogsaa, men hvad det var, maatte ikke vides. Senere erfarede jeg, at en Ulykke havde fundet Sted paa Dækket, da man lod Ankeret falde. Kjettingen havde, da den løb ud, kastet en af Officererne, Løjtnant Wulff, og et Par Mand omkuld og haardelig saaret dem. Da vi omsider anmodedes om at stige op ad Falderebstrappen, bemærkede jeg, at man var i Færd med at vadske en Del af Dækket; men Opmærksomheden havde en anden Genstand, som stod agterude, indsvøbt i den bekendte blaa Slængkappe, og lænede sig med begge Armene paa Rælingen, medens Blæsten jog om mellem de lange og fyldige hvide Lokker under en gammel, bredskygget, sort Hat, der var saa forslidt og rødmusset, at den vilde have vansiret ethvert andet end dette Løvehoved, som den bedækkede.«

»Da Thorvaldsen bemærkede Freund og mig, fulgte de sædvanlige romerske eller rettere allemaniske Kys og Omfavnelser. Han saa ud til at ville spørge: Hvad skal alt dette betyde? skønt han meget godt forstod det hele.

Nu tonede Sangen og sluttede med et Hurra og under en Jubel, der fandt et rullende Ekko fra den tætbefolkede Kyst der inde.

Da dette var sket, begyndte Entringen af Fre-gatten. Baadene stimedede hen under Skibet, og saa

mange Baade, som det lykkedes at komme Faldcrebs-trappen nær, gyngede tomme til Side for at gøre Plads for andre. Hvad der nu blev af Thorvaldsen, ved jeg ikke, — han laa i bekendtes og ubekendtes Favntag! Enhver vilde i det mindste kunne fortælle hjemme, at han havde faaet et Haandtryk af den store, fejrede Kunstner.

Det varede imidlertid temmelig længe, og de der inde paa Toldboden vilde ogsaa have en Omfavnelse eller i det mindste et Haandtryk.

»Under alt dette forsvandt Thorvaldsen, og medens Entringen uafslædelig fortsattes paa »Rota«s Bagbordsside, havde Fregattens Chaluppe i al Stilhed lagt sig, bemandet med hvidblaa Rorgængere, under Styrbordssiden, beredt til at landsætte Kaptajnen og hans Hædersgæst. Dette skete saa ubemærket, at jeg først erfarede, at Thorvaldsen var der nede, da Fregattens Mandskab fra Ræerne gav ham en rungende Afskeds-hilsen.

Nu gjaldt det at komme snart i Land! Men da alle kun havde samme Tanke og følte sig lidt skuffede ved at se Chaluppen plilsnart stikke fra Borden, blev der en Trængsel, som i et Par Øjeblikke var uhyggelig. Jeg slap i en Baad, jeg ved knap selv hvorledes, og denne Baad sejlede i Halen af den hele Regatta.

Paa Toldboden var Akademiet tillige med et Par

andre Korporationer nærmest forsamlede til at modtage Thorvaldsen under en Jubel, der ikke vilde opføre. Da jeg kom i Land, saa jeg ham stige ind i en Karet tillige med Kaptajnen, Dahlerup, dennes lille Søn og Konferensraad F. C. Hansen.

En bølgende Menneskemasse omringede Vognen, og Hestene spændtes fra. Jeg skyndte mig altså forud og kastede mig i en Droske for gennem Bredgade at naa Charlottenborg førend Toget, der opfyldte Vejen gennem Amaliegade. Dette Optog er andet Steds bleven beskrevet.

Under uendelig Jubel blev Thorvaldsen nu slæbt af en Menneskemasse, hvoraf de fleste ikke vidste andet om ham, end at han var en meget berømt Landsmand. Man trak ham lige ind gennem Charlottenborgs Port og ind i Gaarden, hen foran Døren, der førte til hans Bolig. Charlottenborg blev stormet af dem, der fulgte efter og nu ikke kunde komme ind, og da Porten blev lukket, truedes Beboerne af Stueetagen og Kælderlejlighederne endogsaa med et Gennembrud, der dog ikke gik højere end til et Par Kælderruder hos Portneren.«

«Boligen, som Thorvaldsen skulde bebo, var efter Ordre af Høje Præses bleven møbleret og forsynet med det fornødne. I de tilstødende Værelser og Ateliers var en Del af de hidsendte Samlinger opstillede; Charlottenborgs Havesal, der af Slottets Da-

mer var bleven smykket med Blomster, afgav en tarvelig Plads for nogle af de større Arbejder. Jeg var der til Stede. Thorvaldsen havde taget mod alt dette som noget, der ikke vedkom ham, ytrede sig tilfreds med det nye Hjem og fandt kun, at man havde gjort sig al for megen Ulejlighed.

Da jeg efter et kort Ophold førte ham ned til de opstillede Arbejder i Havesalen, syntes dette foreløbige Arrangement at behage ham. Medens vi gik op og ned ad Gulvet, bemærkede han, at flere, ham og mig aldeles ubekendte Personer, fyldte den nærmeste Plads i Gaarden uden for den aabne Dør for i al Beskedenhed dog blot at faa ham at se. »Hvem er de Folk?« spurgte han mig. Jeg svarede, at jeg ikke kendte dem, men at de gerne vilde se ham. »Saa bed dem komme nærmere.« Det gjorde jeg, og nu tog han imod dem med en Venlighed og Forekommenhed, som om han personlig kendte dem alle sammen.«

»Om Aftenen bragte Studenterne ham et Fakkeltog i botanisk Have og en Sang under hans Vindue. Da Faklerne efter Sangen vare lagte i Baal, der smukt illuminerede Haven, takkede han fra et aabent Vindue, og da han ytrede Lyst til at gaa ned i Haven, gjorde jeg ham opmærksom paa, at han saa med det samme kunde hilse paa den gamle, elskværdige Professor Hornemann.

Da jeg havde udtalt dette Navn, greb han det med Begærlighed, og jeg førte ham altsaa gennem Havens oplyste Gange, der endnu vare opfyldte af Studenterne, ind i Hornemanns Familie, hvor han blev modtaget med Hjertelighed, og han gengældte disse Hilsner af den gamle Professor og hans Omgivelser saaledes, at jeg ikke kunde nære den ringeste Tvivl om, at han jo her følte sig mellem lutter gamle Bekendte.

Hvor overrasket blev jeg derfor ikke, da han efter dette Besøg forraadte, at han ikke havde genkendt dem, og endnu blev ved at spørge om »Hornemann«, som han jo dog godt kendte. Nu oplystes Vildfarelsen; han havde troet, at han skulde besøge Maleren Hornemann, som boede oppe i Slottets Mezzanine, og ikke den botaniske Professor af samme Navn.

Thorvaldsen havde lovet at tilbringe sin første Aften paa Charlottenborg i min Families Kreds, og min Kone ventede ham ved det opdækkede Bord, som han vistnok ogsaa højlig kunde trænge til. Men gennem Portnerens Vindue var en af mine Bekendte sluppet ind som et Bud fra den larmende Folkemasse, der endnu uden for Slottet opfyldte Torvet med Raab, at man vilde se Ham.

Dette fortæller jeg Thorvaldsen og foreslog ham at begive sig op i »Figursalen« for fra Altanen at

hilse paa sine stormende Landsmænd. Dette fandt han ogsaa straks i sin Orden, tog mig under Armen, og saaledes vandrede vi derop.

Her i hin, kun svagt belyste Sal, hvor hans gamle Venner, Antikkerne, nu toge imod ham, lidt anderledes end da han for henved et halvt Aarhundrede siden traadte frem for at modtage Guldmedaljen, — her nærmede han sig nu Fløjdørene ud til Altanen, støttende sig, som han plejede, temmelig fast til min Arm, uden at Situationen i mindste Maade syntes at berøre ham. Da Fløjdørene aabnedes, blæste Vinden vildt ind, som om den førtes ved Trykket af de Tusinder af Stemmer, der i Forventning om hans Komme rejstes der ude fra.

Da han traadte frem og tog Hatten af sit Hoved, greb Vinden ind i hans lange, hvide Haar, men medens han bøjede sig, sagde han til mig, der stod i hans Nærhed: »Det er akkurat som Paven paa St. Peder!«

Efter denne Scene kom han ned til mig og mine nærmeste og traf der Collin, Herman Freund, Blunch og Mathiæ foruden nogle flere, som jeg i Hast havde faaet samlede. Nu trængte han naturligvis til lidt Vederkvægelse og lod sig det tarvelige Maaltid smage.

Ved Bordet faldt der en Ytring om, at Folket havde trukket ham gennem Gaderne. Dette overraskede ham! Det havde han slet ikke mærket!

Gerne tror jeg, at dette ikke har behaget ham; men jeg kendte ham tilstrækkeligt for heri at se en af hans sædvanlige Udflugter. For øvrigt var han munter og elskværdig, og min unge Kone, som snart blev en af hans mange Yndlinge, var ikke saa lidt glad over den Ære, der den Aften var kommen over vort Hus.«

Kunstakademiet paa Skovtur.

»Dagen efter, den 18de September, var det Prins Christians Fødselsdag. Denne Dag, som Akademiets Professorer sædvanligt tilbragte paa Sorgenfri, var altsaa en Slags akademisk Fest; men Høje Præses var paa denne Tid i Wien.

Vi besluttede derfor at indbyde Thorvaldsen til at følge med paa en Skovtur over Sorgenfri til Dyrehaven og Bellevue, og dette gik han med Glæde ind paa.

I en Hast fik vi et Antal Vogne hyrede, og med Liv og Munterhed rullede nu »Akademiet for de skønne Kunster« ad Skoven til. Efter et Besøg paa Sorgenfri samledes de gamle og unge Akademister til et muntert Møde paa Bellevue, tilsyneladende til stor Moro for Thorvaldsen, der her traf sammen med

en af sine tidligste Venner fra Akademiets Skole, Blomstermaleren Fridtsch, der var uendelig i at opfriske gamle Erindringer med sin brølende Bastemme-«

Brev fra Prins Christian.

Saa snart Efterretningen om Thorvaldsens Hjemkomst og Modtagelse var naaet til München, hvor Prins Christian paa den Tid var, skrev han allerede den 29de September til Thiele, at han billigede det hele Arrangement paa Toldboden som ogsaa Studenternes Fakkeltog; men Folkets Trækken gennem Gaderne, derover rynkede han Næsen og udtalte, at dette vist maa have været Thorvaldsen meget imod, »som enhver Pøbel-Hyldning maa være den dannede Mand ubehagelig!«

Han anbefaler snarest at faa Thorvaldsen i Arbejde og er tilfreds med, at der er sørget for de fornødne Materialer. Til Slutning, og ligesom sub rosa, opfordrer Prinsen Thiele til at sætte Thorvaldsen ind i de akademiske Forhold her hjemme, »som han ikke kan kende«. Hermed sigter Prinsen rimeligvis til, at han skal advares mod den tiltagende Høyenske Indflydelse i Akademiet.

Men i saa Fald var det saare naivt, at han overdrog dette Ærinde til Høyens og hans Partis nære Ven. Han har næppe gjort sig det klart, at Thieles varme Hengivenhed for ham personlig kunde forenes med en afvigende Opfattelse af vore Kunstforhold i det hele.

Det er selvfølgelig, at den gamle Konges Død den 3dje December 1839 og det deraf følgende Tronskifte i udpræget Grad maatte fornemmes af Thiele i hans Livsforhold. En Refleks af kongelig Naade havde altid lyst op paa hans Vej; — men nu stod han midt i Solens varme Straaler og kunde ikke nægte for sig selv, at han var »en Konges Yndling«. Da Hyldingen paa Amalienborg skulde gaa for sig hin Vintermorgen, var han med mange andre tilsagt at være til Stede og stod ved et af Vinduerne bag Søjlerne, da Adler kom hen til ham. »Se,« sagde denne, den nye Konges Kabinetssekretær, »nu vende alle Ansigterne sig her hen imod!«

Han bemærkede den nervøse Spænding, hvori Prinsen øjensynlig befandt sig, da Glasdørene sloges op, og en af Statsministrene proklamerede: »Kong Frederik den sjette er død — leve Kong Christian

den ottende!« Den nye Konge traadte frem paa Balkonen og modtoges af Mængdens Hurraraab.

Christian d. VIII.

I Forbindelse med gammel personlig Hengivenhed følte Thiele sig vel nok smigret ved sin halve Hofstilling, som det ikke kunde falde hans rettænkende Karakter ind at misbruge hverken til egen Fordel eller endnu mindre til Skade for andre, og han var kun glad ved de Tegn paa Naade, der fra oven ret rigeligt tilfløde ham. I 1828 kunde han som »Professor« føre Konferensraad Holtens Datter til Altret, og i 1835 fik han Ridderkorset af Frederik d. 6tes egen Haand som Paaskønnelse af hans ihærdige Arbejde i Kobberstiksamlingen. Lige da hans kongelige Ven var kommen paa Tronen, tog han Plads i Dannebrogsmændenes Rækker, og i Anledning af Kroningshøjtidelighederne omskabtes han fra Professor til Justitsraad, hvorpaa han dog ikke satte synderlig Pris.

Men samtidig med, at hans Bryst blev prydet, læssedes der mere og mere Arbejde paa hans Ryg.

I Akademiet fik han rigtig at fornemme, hvilken stor Kraft der, i Præsens Person, nu havde sluppet

Taget i Forretningerne, og med Direktører som Thorvaldsen, Eckersberg, Freund og flere andre maatte han saa at sige ene trække hele Læsset. Den nye Præsces havde efter sin kongelige Fader kun arvet Stillingen og Navnet. —

Faa Konger have vist været flittigere og mere skrivende end Christian den ottende, og faa Forfattere have vel med deres Pen øst mere op af deres Blækhorn — man kunde kalde det Overflødighedshorn — end netop han.

Hans Korrespondance paa alle Gebeter var umaaelig. Masser af Breve, paa enkelte Rejseskildringer nær kun af tyndt Indhold og mere lignende afjagede Huskesedler, forsynede med det kgl. Sigil, regnede ned over Thiele.

Intet undgik hans Eftertanke. Da han saaledes under 23de November 1832 tilmelder Akademiets Sekretær, at han samme Dag Kl. 2 med Gemalinde og flere kgl. Herskaber ønsker at tage Thorvaldsens hjemsendte Arbejder i Øjesyn, glemmer han ikke at tilføje: »De ville sørge for, ved Linder, at Figureerne paa Figursalen og de øvrige Sale ere i den Orden, at de kunne ses i Dameselskab.«

En Billet fra umiddelbart efter Kroningen til Kongens akademiske Ven gjaldt et ungt Menneske, Krafft, der skulde ind paa Akademiet, og til hvem det paa lagdes Bibliotekaren at udlevere flere Værker til Stu-

dium fra Biblioteket. Det unge, særdeles smukke Menneske, der selv var Overbringer af Kongens Billet, blev en dygtig Landskabsmaler, men bortreves af en tidlig Død. Hans efterlevende Søstre have oprettet et Legat ved Akademiet, der bærer Broderens Navn.

Et gammelt Skrivebord.

Ved Regeringsskiftet gik Thiele fra at have været Prins Christians Privatsekretær over til at blive Hs. Majestæt Kongens Haandbibliotekar. Til at begynde med blev det ham paalagt at ordne og sammensmelte den forrige og den nuværende Konges Bogsamlinger til en og flytte dem fra Amalienborg til et Lokale paa Christiansborg.

Ved dette Arbejde kom han uventet til at opdage en Skat af en egen Beskaffenhed. I Frederik den 6tes Haandbibliotek henstod tillige nogle Møbler, der ogsaa skulde flyttes med alt det andet.

»Det hele var,« skriver Thiele, »bleven mig overleveret brevi manu. Afleveringen af min Formand var nemlig sket ganske summarisk. Et af Møblerne, hvortil Nøglen manglede, skulde nu ogsaa flyttes, men jeg vilde dog nok vide, hvad det indeholdt,

førend jeg førte det med mig. Jeg lod derfor en Smed hente, og i Overværelse af min Assistent, Holger Lind, fløj nu Klappen op ved Hjælp af Smedens Dirk.

Det var et Skrivebord, indvendig beklædt med grønt Fløjl med Guldtrusser; et smukt Sølv-Skrivetøj laa paa Bordfladen, til hver Side var der tre smaa Skuffer. Da jeg trak den første ud, saa jeg kun den oprullede Spaan af en Æske, som var itu, i en anden Skuffe adskillige hentørrede Pærer, en Stemmehammer til et Klaver og en lille Ballon af Guldslagerhud til at opblæse gennem en anbragt Pennepose; desuden et Par beskrevne Blade Papir.

Ved at trække en Skuffe helt ud for med Haanden at søge bag ved fandt jeg noget svært, indpakket i Papir. Hvor forbavsedes jeg ikke, da jeg næste Øjeblik stod der med Niels Juels vægtige Guldmedalje i mine Hænder! Undersøgelsen fortsattes, og nu opmarcherede en Række af store Guldmedaljer — vel ikke saa store som den første — men alle af betydelig Værdi, og denne Suite fortsattes af adskillige Diamantsmykker, Ringe og desl., som paa samme Maade efterhaanden kom for Dagen.

Da der ikke var flere Kostbarheder at finde, faldt Opmærksomheden paa de omtalte Blade beskrevet Papir, som laa mellem de tørrede Pærer.

Det ene var en Lektie for den unge Kronprins,

formodentlig skreven af en gejstlig Haand til at lære udenad ved Konfirmationen. Det andet Blad indeholdt en Fortegnelse over nogle Pretiosa, som Prinsesse Charlotte Amalie havde skænket »den lille Prins Frederik«, og denne Fortegnelse stemmede, paa et Par Artikler nær, med det Fund, som her var gjort. Gaaden var saaledes løst. Dette Møbel, som med sit Indhold var gaaet i Arv til Prinsen, og hvori han i tidligere Aar havde haft sit Legetøj, sine Pærer, sine Papirer foruden et lille Skatkammer, var formodentlig under Slotsbranden uden synderlig Omhu eller Opmærksomhed flyttet til Palæet paa Amalienborg, og ved denne Omtumling vare de svage Spaanæsker med Medaillerne slagne itu ved disses Vægt og saaledes undslupne Skufferne og gledne ned ad Bagklædningen.

Jeg meldte samme Dag til Kongen, som var i Odense, denne Begivenhed, og modtog snart hans Ordre, i Følge hvilken jeg afleverede samtlige Sager til Eksekutorerne i den afdøde Konges Bo, Kjerulft og Feddersen, og modtog Kvittering for rigtig Modtagelse af 10 Stykker Guldmedailler efter specificeret Fortegnelse, deriblandt Niels Juels Medaillen, to Brillantringe, den ene med Indskriften: »Gage d'Amitié«, den anden med Indskrift: »29 Januar 1779«, et Damesmykke: »Soleil d'Amitié«, en

Guldring, en Snusdaase af Rav, en lignende af Træ, tre svenske Mynter m. m.«

I et Par Aar optog Arbejdet med at sammenarbejde de to Bogsamlinger en stor Del af Thieles Tid. Med Kongens Billigelse udskød han c. 15,000 Bind, der gik over til det Store kgl. Bibliothek, hvor de ikke alene udfyldte Mangler, men i deres nitide Indbindinger kunde afløse mindre gode Eksemplarer.

Forening til Hovedstadens Forskønnelse.

Den Forening, der nu eksisterer i København og med sine smaa Midler dog efter Evne virker for »Hovedstadens Forskønnelse«, kan siges at være en Affødning eller i det mindste en Fortsættelse af et Selskab, der blev dannet i 1840 med samme smukke Formaal for Øje.

Indbydelsen udgik fra H. N. Clausen og Joachim Schouw, og til denne sluttede sig som Medlemmer Thiele, Oberstløjtnant Prangen, Hetsch og Slotsgartner Rothe med Overpræsident Kjerulff som Formand.

Som alt nyt var ogsaa dette Selskab dengang Genstand for Spot og Drilleri, endogsaa i Pressen.

Det var langt fra Mening — som i den nu-

værende Forening — selv at sammenskrabe de Midler, der vare fornødne til Opgavernes Løsning. Man vilde kun give Ideerne, lave Tegninger og udarbejde Overslag, og derpaa præsentere disse Forlag til Stadens Forskønnelse for Stadens Fædre.

Clausen bevirkede gennem Oberstløjtnant Prangen, at Publikum fik Lov til at promenerere paa Vold-bastionerne. Hetsch lavede Projekt til en passende Indgang til Rosenborg Have fra Voldgaden og et lignende til Omdannelse af Toldbodterrænet. Kongens Nytorv var dengang som en brolagt Banke, der hvælvende sig op mod »Hesten« og gav et ret anskueligt Billede af Jordens Runding. Efter den Embedsmand, der havde været Mester herfor, benævnedes Folkevittigheden Pladsen »Schæffer-Højen«.

Forskønnelsesmændene foreslog at beplante den midterste Del omkring Monumentet med Træer, men det blev i Aviserne udskreget som »Vandalisme«.

Da Torvet dog senere maatte omlægges, kom Bepantningen i Stand. En Bepantning af St. Annæ Plads, som Thiele foreslog, maatte længe lade vente paa sig.

Efter faa Aars Forløb døde dette Selskab stille hen, især fordi det kun blev altfor vitterligt, at Kommunens og Selskabets Formand egentlig kun

figurerede for at være en Dæmper paa disse »fantastiske Udskejelser«.

Christian VIII. falder af Hesten.

»Jeg boede,« fortæller Thiele, »i Sommeren 1841 med min Familie paa et Landsted bag ved Classens Have, ikke langt fra det gamle Kalkbrænderi.

Havelaagen vendte ud mod den skønne Vej langs med Stranden, og paa denne Vej mødte jeg ikke sjældent ved Middagstid mine kære, som gik mig i Møde.

En Middag nærmede jeg mig saaledes Hjemmet med nogle af Familien, det var den 22de Juni 1841, netop den Dag, da Fregatten Gefion bragte Kronprinsesse Mariane til Københavns Red.

Lidt forbi Classens Have kom Kongen til Hest med Zahrtmann som Adjutant og med det sædvanlige ridende Følge forbi os, som stode paa Vejen og gjorde Front. Da Kongen havde kendt mig, sendte han en Ordonnans tilbage, som skulde sige mig, at Fregatten var under Opsejling og straks vilde vise sig bag ved Sixtus. Vore Blikke rettedes altsaa mod Syd, hvor de hvide Skyskrabere glæde frem som svanehvide Skyer paa den klare Himmel.

Dette skønne Syn havde Kongen villet nyde fra Pynten ved »Gl. Kalkbrænderi«; men der indtraf en Begivenhed, som berøvede ham det.

Bagved mig hørte jeg Folk sige, at Kongen var falden af Hesten! Da jeg vendte mig, saa jeg Forstyrrelse paa den Odde, som Kongen var redet ud paa ved Kalkbrænderiet; der samledes en tæt Skare af Mennesker, og fra alle Sider løb Fodgængere til, saa at det var tydeligt nok, at noget maatte være passeret. I næste Øjeblik var jeg derude!

Jeg saa Kongen blive ført eller baaret ind i det lave Hus og hørte Folk forklare, at Hs. Majestæt ved at stige af Hesten havde faaet sin Fod ind i den opvartende Adjudants Skulderbaand. Hans tunge Legeme havde været for svært for enhver Modstand, — han var faldet til Jorden og havde i Faldet saaret sit venstre Ben med den højre Spore.

Da jeg slap ind i den simple, lille Stue i Værts-
huset, saa jeg Kongen ligge udstrakt paa en Kanapé, og paa Zarthmanns Ansigt læste jeg, at han havde været Genstand for heftige Udbrud.

Kongen fik straks Øje paa mig og kaldte mig nærmere. Han var nu, efter den første Opbrusen, mild og rolig, — jeg skulde for Øjeblikket være hans Livkirurg, Sagen var vel ikke saa farlig; men han blødte stærkt, og hans Benklæder maatte skæres op, for at man kunde komme til Saaret.

Jeg var ikke raadvild; med min Pennekniv opsprættede jeg i Hast de kongelige Permissioner — først de ydre og saa de indre — og da Saaret kom for Dagen, viste det sig som en lille, livligt strømmende Kilde af Blod fra et dybt Hul i den bløde Legemsdel.

Jeg badede det længe med koldt Vand, men Blodet vedblev at rinde med samme Fylde. Da der i det fattige Hus ikke var det ringeste Lægemiddel at finde, løb jeg i Hast til mit nære Hjem og vendte snart tilbage med Arquebusade og Linned, og om-sider bragte jeg det saa vidt, at Saaret kunde forbindes — saa godt jeg forstod det.

Førend den kongelige Ekvipage, som der var sendt Bud efter, ankom, havde jeg igen faaet Bukserne sammensyede med kække Sting — vistnok senere til Gysen for Hofskræderen.

Under min Fraværelse, eller maaske ved selve Faldet fra Hesten, havde en Mand — en Cigarmager, som jeg siden erfarede — haft Lejlighed til at yde Kongen sin Bistand.

Da Hs. Majestæt førtes til Vognen, gav han mig Ordre at honorere denne fremmede Mand.

Dette gjorde jeg efter Øjeblikkets bedste Evne og modtog hans Adresse, eftersom samme Mand betroede mig, at det maaske kunde komme ham til Gavn. Videre ved jeg ikke derom; men senere for-

talte Rygtet, at Kongen paa hans allerunderdanigste Andragende havde — paa hvilken Maade ved jeg heller ikke — hjulpet ham til Besiddelse af en Bygning, der blev opført der i Nærheden. Paa Hjørnet af den Vej, der fra Kalkbrænderivejen fører til Østerbro, rejstes der nogen Tid efter en Bygning, som staar der endnu og bærer Navnet: Christians Gave.

Da jeg Dagen efter indfandt mig paa Christiansborg, var Dronningen til Stede i Kongens Kabinet, og af begge modtog jeg de venligste Taksigelser for min gode Tjeneste, og Kongen fremhævede min Færdighed i S sammensyeriet.

Uagtet hans rette Livkirurg paa det indstændigste havde anbefalet ham at holde sig rolig paa sin Chaiselongue, vilde han dog ikke opgive sin Deltagelse i Festen, som skulde finde Sted ved Kronprinsessens Landstigning, og saa lidt skaanede han sig, medens jeg endnu var hos ham, at han, for at forsyne mig med Adgangskort for min Familie til disse Dages Festligheder, forlod sit Leje og humpede hen over Gulvet til sin Chiffonière, hvor han havde sit private Forraad af Billetter.

Men denne hans LigeGYldighed mod Lægens og hans Omgivelsers Raad og Formaninger bidrog, efter min Mening, kun altfor vist til at forkorte hans

Dage. Saaret, som ingenlunde var ubetydeligt, blev næppe nogensinde helt lægt.«

Rumohrs Død.

I 1843 kom Efterretningen hertil om Baron Rumohrs Død i Dresden efter lange og svære Lidelser.

Dette Dødsfald berørte hans Ven paa Charlottenborg smerteligt, selv om Rumohr i de senere Aar havde været som død for ham og Kobberstiksamlingen.

Man havde her i København smigret sig med Muligheden af, at han ved sit Testamente vilde have tænkt paa Kobberstiksamlingen, som allerede skyldte ham saa meget. Muligen har han ogsaa engang haft en saadan Tanke; men han kunde ikke tilgive Christian VIII, at han havde fæstet en Kammerherrenøgle paa ham — som »Friherre« følte han sig betydelig hævet over en saadan Æresbevisning.

At blive sat i Spidsen for vore Kunstsamlinger, dette havde været Genstand for hans Ambition, hvorpaa flere Antydninger pegede hen.

Af saadanne Grunde blev hans Forhold til Kongen og det danske Hof efterhaanden afkølnet, og hans brutale Gnavenhed gjorde dette gensidigt.

Da Meddelelsen om Budskabet kom, var Kongen

paa Føhr, og han tager heraf Anledning til at udtale det Ønske, »at Rumohr hisset maa finde den Fred, som han her forgæves ledte om.«

Samme Brev fra Føhr indbyder Thiele til at være Kongens Gæst ved dette Badested en kortere Tid, hvilken Indbydelse han ogsaa efterkom.

Thorvaldsen paa Charlottenborg.

Imidlertid sad Thorvaldsen som en Patriark paa Charlottenborg midt imellem sine Kunstværker, og den ene skønne Reliefkomposition, der nu pryder hans Museum, afløste den anden, ikke at glemme den kolossale Herkulesstatue, der helt igennem er præget af hans Mesterhaand.

Enhver, der kunde faa Adgang dertil, følte sig lykkelig ved at besøge ham og se, hvor let Leret bøjede sig under hans ungdomsfriske Sinds Vilje. Selv modtog han ogsaa ret gerne Besøg, og naar det stundom var af unge og smukke Damer, kunde den gamle blive saa fornøjet, at han galant omfavnede og kyssede dem, og man har næppe Eksempel paa, at dette blev ilde optaget! Men ret mærkeligt er det, at ingen af hans begejstrede Landsmænd følte Lyst til at eje et eller andet Arbejde

fra hans Mesterhaand eller til blot at lade sig portrættere af ham i den Periode, da vi vare saa lykkelige at have ham iblandt os. — Saa lidet var dengang Billedhuggerkunsten trængt ind i vore Huse og Hjem; men selv tænkte han næppe derpaa. Som han sad der med sit Zeushoved i den magelige Lænestol i sit Arbejdsværelse, med den store Skifertavle, der bar den Komposition, han syslede med, foran sig, kom man uvilkaarlig til at mindes den »Kompliment«, som den i Frankfurt boende Anselm Rothschild afleverede til ham, da Thorvaldsen paa Gennemrejse besøgte og blev forestillet for denne Pengefyrste: »Sie sehen so schön aus, Herr Ritter, dasz man glauben sollte, Sie hätten sich selbst gemacht!«

Hans uskyldige Tidsfordriv, som han om Aftenen satte stor Pris paa, var, som bekendt, Lotterispil om Kobberskillinger. Hos Blomstermaler Jensen, der boede paa Slottet og hvis tækkelige Hustru var højt anskrevet hos ham, sad han ofte i en lille Kreds, ivrigt interesseret i Spillet. Da man vidste, hvor glad den gamle blev ved at trække Pullien til sig, kom man stundom, ved at gøre lange Øjne hen paa hans Seddel, Fortuna lidt til Hjælp. En Aften, da en ung Kone, der i den Henseende havde særlig gode Øjne, efter Tur skulde afgive Posen til sin

Sidemand, udbrod den heldige Spiller: »Aa, nej! lad den lille Kone bare blive ved — hun raaber saa godt!«

Ogsaa i Thieles Kreds var han som hjemme og kom undertiden lidt sent, naar han havde været i Theatret eller i et af de hyppige Selskaber, i den sidste Tid dog sjældnere.

Det var gaet lidt tilbage med hans Humør, siden Ildebefindende havde hindret ham i at udføre sit sædvanlige Nytaarsrelief. Det var et Offer, han hvert Aar taknemmeligt bragte sin Genius.

En Aften, faa Dage før sin Død, kom han dog og overraskede Familien. Han kom fra Selskab og var »pyntet«. Det vil sige, han havde store, stiftopstaaende Flipper under det sorte, brede og høje Halstørklæde. Som sædvanligt tog han Plads i den store Sofa, og som han sad der, rigtig i sit Es, lykkedes det den tilstedeværende Ernst Meyer, efter Tilskyndelse af Thiele, i et Øjeblik, med faa og lette Streger at bringe paa Papiret et Billede af ham, saa slaaende ligt, at det maaske bedre end Pensel og Mejsel nogensinde har formaet det, viser os den store Kunstner, som han dengang saa ud.

Faa Dage efter var Thorvaldsen død!

Den 31te Marts holdt Thiele Sørgetalen over ham i Akademiet, og ingen anden end han vilde

have haft Betingelser for at gøre dette saa smukt og paa saa værdig en Maade, som han gjorde det.

En Skat findes.

I Sommeren 1844 havde Thiele foresat sig at gøre en Rekreationsrejse til Rom med sin Hustru og dennes Søster. Da nu Thorvaldsen var død i Marts, og meget endnu var at bringe i Orden i hans daværende Efterladenskaber, opfordrede Christian VIII. ham til at fremskynde Rejsen og gav ham Rejsepenge for at han som en Slags diplomatisk Envoyé kunde holde et aarvaagent Øje med Forholdene og støtte Bravo, vor romerske Kunstagent, i hans Bestræbelser.

Straks efter Thorvaldsens Død vare hans i Rom værende Efterladenskaber blevne stillede under den østerrigske Gesandt, Grev v. Lützows Beskyttelse. Bravo var midt i Forretningerne, da Thiele kom, og Gibs- og Marmorarbejder allerede indpakkede for at gaa til Livorno.

I Thorvaldsens gamle Bolig i Via Sistina, hvor der aldrig, selv ikke da han levede og færdedes der, havde set synderligt godt ud, var der nu over al Beskrivelse uhyggeligt.

Enkelte gamle Møbler og Stole med tre Ben stode endnu der og ventede, uden Haab, paa et Bud ved den forestaaende Auktion, selv om de vidste, at de havde tilhørt Nutidens Phidias. Gulvene laa bedækkede med Halm, som man vadede i, efter Indpakningerne, — Snavs og Papirstumper overalt!

Medens Thiele i trist Stemning sparkede op i alle disse Uhumskheder, som kunde det have været paa en af de gamle københavnske Flyttedage, tog han i Tanker et og andet af de omflydende Stykker Papir i sine Hænder, hans Opmærksomhed vakt, og nu gik det saa underligt til, at han ved stedse ivrigere, feberagtig Opsamlen og Undersøgelse, der fortsattes ned i en dyb, fugtig Lerkælder, — fandt en Skat, der fik hans Hænder til at ryste, og som var af større Betydning end den, han i sin Tid fik bragt for Lyset fra Frederik VI.'s Mahognitræes Skrivebord, — en Skat af Breve og Tegninger fra Thorvaldsens egen Haand, rigtignok i den skrækkeligste Forfatning og i Stumper og Stykker.

I en Skuffe i et gammelt Chatol laa en sort Læder-Portefølje med Messingbeslag, »der saa ud, som om den var nedarvet fra islandske Forfædre«, og heri fandt Thorvaldsens Biograf den allerstørste Skat, som ogsaa Thorvaldsen havde gemt som en saadan: et Antal gamle Breve fra hans Fader og Moder!

Om alt dette har Thiele givet en omstændelig

Beretning i Indledningen til et Værk, som dette lykkelige Fund foranledigede. Ved en lige saa møjsommelig som lønnende Grublen og Gransken mellem disse Ruiner, da den hele Bunke kom til København, fik han det herligste Stof til en fyldig Behandling af »Thorvaldsens Ungdomshistorie«, der ellers vilde have været skjult for os af et uigennemtrængeligt Mørke.

Dette Afsnit, der udkom i 1851, fulgtes senere af to andre Bind: »Thorvaldsen i Rom og i København«.

Af de Wagnerske Papirer have vi set, hvorledes Bayerns og Würtembergs Præntioner bleve slaæede ned ved Thorvaldsens Testamente; men endnu hæftede de sig dog til noget Haab lige over for det endnu tilbageværende af hans Arbejder.

Med Würtembergs Agent, Hr. v. Kolb, en billigt tænkende Mand, kom Thiele snart paa Akkord.

Der lovedes ham paa Museets Vegne Afstøbninger af flere Sager til Stuttgart, hvorfor skulle udveksles flere Modeller til Schillermonumentet.

Krigen med Bayern var mere ondartet og ulmede under Asken. Kong Ludvig paastod, at Thorvaldsen havde foræret ham (formodentlig i et galant Øjeblik) Originalen til »Alexandertoget«; men om at udlevere dette enestaaende Kunstværk kunde der aldrig blive Tale — saa hellere Krig paa Kniven!

Christian VIII., der vidste, at Ludvig var i Rom eller ventedes dertil, gav Thiele et skriftligt Paalæg om, ved en Audiens hos Kongen, at udjævne denne Sag i Mindelighed. Men saa længe det omstridte Kunstværk endnu befandt sig i Rom, mente Thiele, at det var bedst at opsætte dette og holde sig stille. Da Kongen af Bayern fra Rom begav sig til Neapel, tilskrev Thiele Christian VIII., at han var kommen for silde og nu maatte opsætte at søge den befalede Audiens, til Majestæten igen var i München og Thiele paa Hjemrejse.

Kort efter var »Alexander« om Bord i Fregatten for at holde sit sejrige Indtog i København.

Kong Ludvig den første af Bayern.

Vi træffe nu igen Thiele paa det kongelige Slot i München, i Kongens Forgemak, og give ham Ordet for at fortælle, hvordan denne Audiens løb af.

»En Hofkavaller førte mig til Kongens Kabinet, Døren aabnedes, og der stod Hans Bayeriske Majestæt for mig og jeg for ham — som et Par andre Mennesker — uden at jeg mærkede, at der var en Konge i Nærheden.

Som bekendt var han allerede dengang meget

døv, og tale kunde han næppe heller, i det mindste var hans Munds Bevægelser lidet normale, og de Ord, som den udsendte, af en ubehagelig Fugtighed for Tilhøreren. Det er maaske mindre bekendt, at han for at høre bedre havde den Vane at gribe Folk ved deres Kjoleknap for ligesom at trække dem nærmere til sit Øre. Dette vidste jeg og forbavsedes ikke ved straks at komme i denne Situation.

Da han allernaadigst havde anvendt et Par Ord paa min Modtagelse, overraskede han mig ved en Replik, som var mere spashaftig end egentlig kongelig værdig, og som jeg ikke gider gentage, da den gik ud fra hans bekendte Kynisme.

Men da denne Tørn var ovre — en flov Spas over, at min Konges sidste Ægteskab var barnløst — begyndte han at tale i høje Toner om Thorvaldsen, hans Ven, den »unvermessliche Thorvaldsen«! Dette var noget, jeg kunde forstaa og besvare. Nu fulgte Historien om, hvorlunde Thorvaldsen havde lovet ham Originalen til »Alexandertoget«.

Det havde jeg aldrig hørt noget om! Da han omstændelig havde udtalt sig om sine Rettigheder og Forventninger, tillod jeg mig allerunderdanigst at forespørge, hvorvidt Hs. Majestæt muligen havde nogen skriftlig Udtalelse fra Thorvaldsen desangaaende, da der i den afdødes Testamente eller Efterladenskaber intet var forefunden herom? Nej! (til Lykke!) Han

havde kun Thorvaldsens Ytring at holde sig til. Dette maatte jeg højlig beklage, eftersom Thorvaldsen ved sit Testamente havde skænket Staden Kjøbenhavn alle sine Efterladenskaber, og Testamentets Eksekutorer lige over for Staden Kjøbenhavn var uberettiget til at gøre den ringeste Undtagelse! Endnu hørte han mig med Taalmodighed og rettede med en Ro, som jeg let gennemskuede, det Spørgsmaal til mig: »Hvor er for Øjeblikket Sagerne?« »Paa Havet, Deres Majestæt, eller maaske allerede i Kjøbenhavn!« Ved dette Svar fo'r der ligesom en Raket i ham; med en hvæsende Lyd: Verdammt! svingede han sig om paa Hælen.

Men til Lykke havde han alt sluppet min Knap, der ellers var gaaet i Løbet, og da han havde sprunget lidt omkring med vrede Udbrud, medens jeg stod stiv som en Korporal, eudte han med lidt roligere Beklagelse over, at alle disse herlige Sager saaledes skulde begraves mellem »Hyperboræerne«.

Da jeg fandt, at han dog ikke skulde have saa daarlige Tanker om os her hjemme, tillod jeg mig nogle Ytringer om det smukke Museum, der skulde bevare Thorvaldsens Værker samlede i Kjøbenhavn, og sluttede — ikke uden lidt Malice — med en Indbydelse til en Gang at besøge Kong Christian og se Museet, som nu snart vilde være færdigt.

Formodentlig fordi han ikke slet og ret vilde af-

slaa min Indbydelse til at besøge sin kongelige Ven, svarede han mig, at det var utænkeligt, Han skulde kunne komme did, — over Havet. Hvilken Rejse!

Jeg var saa næsvis at minde ham om, at han dog havde besøgt Sicilien — fra Stettin til Kjøbenhavn var omtrent det samme. Men nu havde han ogsaa god Grund til at bukke for mig til Afsked, og jeg bukkede mig saa igen allerunderdanigst og var mere glad, end om han havde indbudt mig til Middag.

Gamle og nye Tider.

Den 13de December 1845 fyldte Thiele 50 Aar. Den Jubilæums-Mani, som grasserer i vor Tid og ikke blot har betydelige og fortjente Mænd til Genstand, men som et Udslet har bredet sig næsten ned til den agtværdige Medborger, der i 25 Aar i sit Ansigts Sved har fejlet den selv samme Gade, — den kendte man i tidligere Tider ikke synderligt til. Derfor kunde Thiele paa den Dag blive overrasket ved fra sine mange Venner og Medarbejdere at modtage en Lykønskning og Tak for hans gavnrige Virksomhed paa saa mange Omraader. Endnu længe frisk i Aanden syslede han med Lyst og Iver i sin kære

Kobberstiksamling i Prinsens Palæ og med Afslutningen af Thorvaldsens Levnetsbeskrivelse.

De forandrede Tidsforhold havde lidt efter lidt gjort hans Indflydelse paa de akademiske Anliggender mindre fremtrædende — vel ogsaa mindre tillokkende for ham end i hans kgl. Ven, Høje Præsidis Dage. Kunstakademiet var bleven underlagt Kultusministeriet, og kyndige og myndige Direktører grebe Tøjlerne i deres Haand.

Men med utrættelig Pligtfølelse og hjulpen af Vanens Magt sad dog altid, og ofte under Forhold, der vare ham imod, den gamle Sekretær, Etatsraad Thiele, under Forsamlingerne med sin Protokol lige over for Direktøren, og ingen vigtigere Udtalelse undgik hans opmærksomme Øre og fintskaarne Pen. Hans Indflydelse i Forsamlingerne var dog maaske ogsaa mere end en blot Sekretærs. Med rigtig Takt blandede han sig som Sekretær kun sjældent i Forhandlingerne; men hans hele sociale Position og hans fine og urbane Optræden i Forbindelse med en Dannelse, der stod over de flestes i den akademiske Kreds, der omgav ham, kunde vel stundom faa en eller anden »mindre poleret« Taler til igen at synke sine Ord, naar Thiele fra sin Plads blot drejede Hovedet ad den Kant — og dyppede sin Pen.

Til Politiker var han ikke anlagt, og han følte heller ingen Drift eller Ærgerrighed i den Henseende

trods hans nære personlige Forhold til H. N. Clausen og J. Schouw. Han egnede sig saa lidt til offentlig Fremtræden, at han, selv om han kun skulde holde en lille simpel Skaaltale i et Selskab, følte sig saa trykket af Situationen, at han, som han tilstaar, »følte Knæerne slaa sammen under sig«.

Da med 1848 »den nye Tid« oprandt, her som over alt, følte dog ogsaa han, uagtet de mange gode Minder fra det gamle Regime, dens Vingeslag og friske Livspust, der luftede op i alle Forhold, og med Glæde og Stolthed har han set Sejrsmindet for »Landsoldaten« staa frem i Bissens Værksted.

Vilh. Marstrand.

Da Koleraen i 1853 hærgede Hovedstaden, opslug den, som bekendt, en af sine frygteligste Lejre i Nyhavn paa Charlottenborg-Siden, og blandt de 12 Lig, der efterhaanden bleve baarne ud af Slottets Port, var ogsaa den gamle Professor Eckersberg, Thieles højtagtede og gode Ven. Konkursen for Guldmedaljen var netop i fuld Gang, men Deltagerne fik Paalæg om øjeblikkelig at flytte ud med deres Arbejder, som det gaves dem Tilladelse til at fuldføre andet Steds.

Efter Eckersberg valgtes V. Marstrand til Professor i Modelskolen, og han flyttede saa ind i sin gamle Lærers Bolig. Herved kom Thiele ligeledes i et intimt Venskabsforhold til denne store Kunstner, der trofast holdt ved til Marstrands Død.

Denne Kunstners overlegne Geni behøver ikke at fremhæves her. Dette i Forbindelse med Ret-sind og Sandhedskærlighed gav ham den store Auto-ritet, han havde, og samlede ogsaa mange Venner omkring ham.

Dog maatte man kende ham nøjere og have fælles Sympatier med ham for ikke at frastødes af noget kantet, der kunde være i hans Væsen, og som for en Tid kunde faa en til at glemme det milde og barnlige Glimt, der ogsaa kunde være i hans kloge Øje, og som netop ved Modsætningen kunde virke saa tiltrækkende, næsten overraskende.

Maaske hans Uligelighed i Sindet kunde have sin Forklaring i de strenge Fordringer, han stillede til sig selv som Kunstner.

Kobberstiksamlingen ejer en stor og smuk Re-præsentation af Marstrandske Tegninger. For flere af disses Vedkommende var Foranledningen følgende. Marstrand fik en Gang Øje paa nogle gamle Bøger med rene, hvide Blade, som beroede i Kobberstik-samlingen fra gamle Dage, og da dette gamle, faste Papir i fortrinlig Grad egner sig til Tegning med

Pen, ønskede han gerne at eje dem. Thiele gik ind paa at afstaa dem mod en Snes Tegninger af Marstrand til Samlingen.

Marstrand mente knap at kunne skrabe saa mange anstændige Tegninger sammen; men da de store Bunker af Tegninger, der uordnede vare puttede til Side, kom for Dagens Lys, forbavsedes Kunstneren selv ikke mindre end hans Ven over denne Masseproduktion. I flere Aftener i Træk gennemgik nu Marstrand sin egen Samling, og det interesserede Thiele i høj Grad at høre ham fortælle hvert Blads lille Historie, som nu opfriskedes igen; snart var det noget, han havde læst, og snart noget, han havde oplevet og set og derpaa bragt i Billedform, som oftest paa inderlig Maade knyttet til ham og hans Liv.

De tyve afstaaede Blade vare som en Draabe i Havet — hele Resten ordnedes nu i 6 store Portefeuiller.

Ernst Meyer.

Af et helt andet Naturel end Marstrand var den geniale Genremaler Ernst Meyer, som Thiele var truffet sammen med saavel her i Kjøbenhavn som i Rom, og med hvem han ogsaa havde sluttet et nøje Venskab.

Det skarpe, gennemtrængende Blik, han havde for Naturen i Almindelighed, men i Særdeleshed for det rige, maleriske Liv, der rører sig i Syden, hvor han i saa mangfoldige Aar havde levet, kunde næsten spores i hans Ydre, i de spillende Øjne bag de mørke Hornbriller, der vare ganske uadskillelige fra hans hele Fysiognomi med den udprægede jødiske Type saa vel som i hans skarpe, ofte lunefulde og vittige Udladelser. Hans Yndlingsdigter var derfor ogsaa Heinr. Heine, hvem han ofte citerede.

Selv efter at Nerveridelser havde forkrøblet hans lille, spinkle Legeme, og Krykker og Stok vare blevne hans uadskillelige Ledsagere, fornægtede hans ironiserende spillende Lune sig ikke, der var parret med en galant Ridderlighed over for Damerne, der nok kunde være egnet til stundom at aftvinge disse, saa vel som hans Venner, et godmodigt, afsides Smil. Da Sygdommen havde gjort Ernst Meyer til Krøbling, saa han kun kunde øve sin Kunst, efter at hans venstre Haand med noget Besvær havde faaet den højre anbragt paa et Bord som Underlag, maatte han opgive Staffeli- og Oliemaleriet og begrænse sig til Akvarellen, hvori han jo, som vi alle vide, drev det til stort Mesterskab.

Hans store Flid, uhindret af noget som helst Familiebaand, og hans overordentlige Lethed i Produktion frembragte i Aarenes Løb, selv om han var

rundhaandet til at forære til sine Venner, store Masser af disse fortræffelige Vandfarvebilleder og Tegninger, der hobede sig op, og den Tanke laa nær: hvor en Gang, efter Kunstnerens Død, alle disse Sager skulde havne? For Thiele havde han oftere ladet sig forlyde med, at Kobberstiksamlingen og den dermed forbundne Samling af Haandtegninger i Kjøbenhavn skulde være hans Arving; men han hørte just ikke til de hurtigste til at gennemføre sine Beslutninger, og jo mere hans Alder og Svagheder toge til, jo mindre følte Thiele sig oplagt til at bringe dette Spørgsmaal paa Bane, der ledte Tanken hen paa Døden, Tanker, som Meyer med sin ubetvingelige Levelyst helst holdt saa langt fra Livet som muligt.

Hertil kom, at han ikke heller var helt fornøjet med sit kære Danmark! Det var, ligesom han ved sit bestandige Ophold i Udlandet var bleven glemt her hjemme, ikke vel nok som en af vore fortrinligste Kunstnere, men glemt i den ydre Anerkendelse deraf. Han saa, hvorledes en efter anden af hans samtidige, Medlemmer som han af Akademiet, bleve »Riddere« — ham tænktes der ikke paa, end ikke med en Professortitel.

En Aften, da der i Rom var »Modtagelse« hos den danske Prinsesse, Frederik d. VII'es Moder, anmeldte Dørvogteren, da han traadte ind i Salen:

»Signor professore Meyer!« Prinsessen gik den indtrædende med Venlighed i Møde og spurgte: »Hvad nyt, kære Meyer?« »Har Deres kongelige Højhed ikke hørt det allernyeste Nyt? — Deres Tjener har lige nu udnævnt mig til Professor!« »Ja,« svarede Prinsessen smilende, »min Tjener forstaar bedre at vurdere Deres Fortjenester end Kunstakademiet i Kjøbenhavn.«

Da man efterhaanden blev opmærksom paa Forglemmelsen og paa Kunstnerens lille Svaghed, gav Thiele klogeligen Direktøren Marstrand et Vink, og ved Minister Monrad udvirkedes, at Ernst Meyer blev optaget i den danske Ridderstand, og den kære gamle Krøbling og praktiske Filosof bar saa sit Ridderkors med større Fornøjelse, end han vilde vedkende sig.

Da Meyer den 1ste Februar 1861 lukkede sine Øjne i Rom, var der intet Testamente kommet i Stand; men derimod levede der i Hamborg og Altona nogle Halvbrødre af ham foruden en tredje i Kjøbenhavn, Grosserer Abraham Meyer.

Arvingerne, særlig den københavnske Broder, stillede sig velvilligt lige over for de Hensigter, den afdøde havde udtalt for Thiele, og Enden paa Forhandlingerne blev da, at Familien, foruden alle de efterladte Oliemalerier og Skitser, udtog c. 100 af de mest udførte Akvareller, hvilke dog i kunstnerisk

Værd knap kunde maale sig med de friskere behandlede eg lettere udførte Sager.

Hele Resten, c. 4000 Blade, ordnede i 20 Portefeuller, overgaves til den kgl. Kobberstiksamling.

En og anden lille Anstødssten for denne lykkelige Ordning var ved et Greb paa 1000 Rbd., som Abraham Meyer havde gjort i sin Lomme, bleven fjernet, hvorfor ogsaa Ernst Meyers Ridderkors flyttedes over paa Broderens Bryst, men han modtog det først paa sit Dødsleje.

Akademiets Sekularfest.

Den 31te Marts 1854 fejrede Kunstakademi sin Bestaaen gennem 100 Aar.

Til den Tale, som Akademiets Sekretær i denne højtidelige Anledning holdt ved Aarsfesten, havde han med stor Flid samlet saa meget Stof til Akademiets Historie, at han senere deraf forfattede et Skrift af stor Betydning for vor hele Kunsts Historie: »Kunstakademiet og Heststatuen paa Amalienborg«.

Om Aftenen var der paa den kongelige Skydebane arrangeret en større Festlighed, hvis Deltagere, ældre og yngre Kunstnere, hvoriblandt den, der

skriver dette, opfyldte de lange Borde i den store Sal. Man lagde dog Mærke til, at færre af de Kunstnere, der stode paa Høyens Side og i Opposition til Akademiet, vare til Stede.

En Ejendommelighed ved denne Jubilæumsfest var det, at ingen egentlig Festtale for Akademiet blev holdt. Den Kunstner blandt de ældre Akademikere, der havde modtaget dette Æreshverv, hørte til dem, om hvem man sidst skulde tro, at deres Mund vilde gaa i Baglaas, og dog skete dette lige i Begyndelsen — og redningsløst.

Efter flere fortvivlede Forsøg paa at faa fat paa den tabte Traad, sank, under Selskabets slet dulgte Munterhed, Taleren ned paa sin Stol; men resolut sprang hans Sidemand op paa sin og meddelte Gæsterne, at det var Kunstakademiets Skaal, der var bleven udbragt, hvilken saa tømtes under Hurra og Latter.

Mange mere vellykkede Taler bleve holdte og Skaaler udbragte og tømte, før man rejste sig fra Bordene. Denne akademiske Skydebanefest endte med Punscheboller og med en improviseret Svingom, saa godt det uden Damer lod sig stille op.

Naar næste Jubilæumsfest for Akademiet paa lignende Maade vil blive fejret, er det troligt, at Kunstnerindernes Antal vil være bleven saa stort, at denne Mangel vil være afhjulpen — snarere kommer vel

adskillige af disse til at danse indbyrdes, ligesom de unge Kunstnere maatte i 1854.

Hermann Bissen.

At man, naar Aarene blive mange, maa se ens kærester Venner, en efter en, forlade denne Verdens Skueplads, er jo en af Livets vemodige Erfaringer, som ogsaa Thiele maatte sørge over og dobbelt tungt maatte føle, fængslet, som han var, til Sygeværrelset og dømt til Uvirksomhed gennem længere Perioder.

»Midt i Januar 1868,« skriver han, »indfandt min aarlige Gigt sig atter, og jeg laa i den mig tilvante Situation, lammet paa Haand og Fod, lige til Midten af April. Under denne min Sygdom besøgte blandt andre Bissen mig og var som altid elskelig og deltagende, som det syntes sund paa Legeme og Sjæl.

Det var sidste Gang, jeg saa ham. Jeg tror, det var vor fælles Ven Høyen, som faa Dage efter bragte mig det Budskab, at Bissen var greben af en Brystinflammation og meget lidende.

I de følgende Dage blev Bekymringerne større med samt hans Lidelser, og en Morgen lød det, at Bissen var død!

Høyen, som var en Stoiker og ellers aldrig lod

sig gribe synligt af Sorgen, kom til mig saa nedbrudt, som jeg ellers aldrig har set ham, for at tale med mig om den fælles Sorg.

Han havde været oppe i Figursalen, hvor man var i Færd med Forberedelserne til en Sørgefest, og Omgivelserne deroppe, Antikkerne og Bissens Buste havde grebet ham med en krampagtig Graad, saa at han i denne Sindets Bevægelse ikke lignede sig selv.

Det var mig utænkeligt, at han, saaledes som han var betagen, skulde kunne være i Stand til at bestige Talerstolen, hvor han ellers beherskede sit Emne med en saa vidunderlig Friskhed.

Jeg spurgte ham, om han havde opskrevet den Tale, han skulde holde i Morgen, men han svarede, at dette behøvedes ikke, og nu fik jeg fra hans veltalende Mund en improviseret Tale, som vilde have tilfredsstillet den højtidelige Forsamling, og det skal den ogsaa have gjort i en ualmindelig Grad.«

Maaske en og anden dog ikke har været mere greben af hans Veltalenhed, end at han i Tankerne har spurgt sig selv: om Professor Høyen ikke skulde eje en sort Kjole, siden han ved denne solenne Lejlighed og midt i den højfornemme Forsamling besteg Talerstolen i sort Frakke og med sort Hals-tørklæde?

Niels Høyen.

To Aar efter fulgte Høyen Bissen i Graven, og Thiele havde atter mistet en Ven fra Ungdomsaarene. Dette Venskab, der skrev sig fra Romerdagene, var oprigtigt og varmt fra begge Sider. Kun et Stridspunkt var i de senere Aar opstaaet imellem Vennerne: Thiele misbilligede, at Høyen svigtede i de akademiske Skærmysler og stadig holdt sig borte fra Forsamlingerne i de senere Aar og ikke gav Thiele den Støtte, han ønskede for Sagernes Skyld.

Det var den 29de April 1870, at han stille bøjede sit Hoved i Lænestolen, hvor han skulde nyde et Maaltid, — og gik ind til Freden.

Tilbagetog.

Efterhaanden som Thiele mere og mere følte Alderen og Sygdommens Tryk, fik han Følelsen af, at han nærmede sig den Tid, da han maatte finde, at han var ved at overleve sig selv, en kun altfor hyppig Sag, som kun de færreste ville være ved, men som han havde lovet sig selv og sine nærmeste, ikke skulde komme til at overgaa ham.

»Men,» skriver han i 1870, »hverken min Stilling ved Kobberstiksamlingen eller ved Haandbibliotheket trykkede mig, — jeg havde begge Steder gode og velvillige Medarbejdere, som overtog det, jeg ikke længer kunde magte. I Akademiet derimod stod jeg alene, og dette nu paa en Tid, da denne Institution synligt nærmede sig en Krise, som jeg selv havde bidraget til at fremkalde.

Optagelsen i Akademiet havde siden dets Stiftelse alt for meget været betragtet som en Æressag, der kun tilfaldt de mest fremragende Kunstnere. De, der forbleve staaende udenfor, havde i de nyere Tider dannet en til Dels berettiget Opposition, da der i den stode Kunstnere af samme Betydning som de fleste af dem der beklædte Akademiets Lænestole.

Derved led Akademiets Autoritet lige over for Offentligheden; men da jeg engang havde betroet en daværende Direktør, at det var min Anskuelse, at der skulde stræbes hen til, ved en friskere Optagelse, omsider at omdanne denne afsondrede Forening til en Kommune af alle dem, der med større eller mindre Udmærkelse havde indviet deres Liv i Idéens Tjeneste og som kunde siges at tjene Kunsten i en Kunstens Stat, — blev dette snart udlagt som en Konspiration, der trueede den akademiske Værdighed, og Følgen blev en endnu større Stagnation i

Optagelserne. Nu fulgte der i nogle Aar et Røre, under hvilket det næsten blev umuligt, paa Grund af Samstemning ved Valgene, for yngre Kunstnere at komme ind i Akademiet.

Paa denne Tid (1871) havde imidlertid Sagerne betydeligt forandret sig. Antallet af Medlemmerne var nær ved at fordoble sig og derved Forretningerne og Diskussionerne ligesaa.

Hvor glædeligt dette end var mig, blev jeg dog betænkelig ved, hvad der her syntes at foreligge.

Ved min Tilbagekomst fra en Rekreatjonsrejse overraskedes jeg ved af Protokollen at se, at der i en Akademiforsamling under min Fraværelse var overdraget Akademiets Direktør at forskaffe Sekretæren en Bistand i de voksende Forretninger, som han under sin Alder og Svaghed maatte have behov.

Jeg kunde ikke andet end optage dette som en Ytring af Velvilje, — men jeg følte kun Fortrydelse over, at jeg ikke i Tide selv havde taget Initiativet. Efter en kort Overvejelse og Konference med de nærmest vedkommende blev Resultatet, at jeg, som snart 50-aarigt Medlem af Akademiet, forblev som saadant, uden Forandring i mine Forhold, imod at dele min Gage med et andet Medlem, der kunde overtage Forretningerne. Dertil fandtes netop samtidigt en Brugbarhed i Magister Julius Lange, Docenten i Kunsthistorie, og som netop stod for Valg til

Medlem af Akademiet, og som — hans Tunghørighed fraregnet — i enhver Henseende var kvalificeret.

Alt gik af i Venskabelighed, og ved min Fra-træden blev der sagt mig smukke Ting af Dirigenten, Etatsraad Meldahl, om min lange Tjeneste og om Akademiets Forventning om, at jeg fremdeles vilde honorere Forsamlingerne med min Deltagelse.

Det var ikke min kære Ven og Direktør, Marstrand, som bragte mig denne Afskedshilsen, — han laa i disse Dage paa sit Sygeleje, angreben af et apoplektisk Anfald, der destoværre vil slutte hans herlige Kunstnerbane.«

Den hjælpeløse Svaghed, som maaske var fremkaldt ved det mangeaarige Arbejde i Kobberstiksamlingen, havde sat sine sørgelige Mærker paa Thieles Hænder og Fødder, og de toge stadigt til med Aarene. Hans Lidelser bleve tunge at bære for ham selv og hans Omgivelser i hans sidste Dage, men dog ikke større end disses kærlige Taalmodighed.

Han, der i sin friske og frejdige Ungdom kunde juble med Baggesen: »Jeg vandrer fra By og til By, paa min Fod jeg savner ej Vinger,« — han sad nu, udelukket fra al Virksomhed, paa det gamle, kære Charlottenborg, der for snart 50 Aar siden havde set

ham drage derind med sin Ungdoms Brud, — som en stakkels værkbruden Olding.

Med træt og mat Blik saa han nu, fra det samme Sted, andre Mennesker ile af Sted end dem, der i gamle Dage vare strømmede forbi de samme Vinduer, da han, paa hin mindeværdige Dag, havde ladet Flaget hejse paa Nikolaj Taarn! Og hvor var han ikke selv forandret!

Den 9de November 1874 hang Flaget paa Charlottenborg paa halv Stang; dets gamle Beboer havde, omgivet af Hustru, Børn og Børnebørn, i en Alder af 79 Aar lukket sine trætte Øjne.

I Thorvaldsens Museum, mellem Billederne af de Mænd, der i Livet stode Mesteren nærmest, hænger ogsaa et Portræt af Just Mathias Thiele, malet af Marstrand.

Mangen besøgende vil i de kommende Tider standse en lille Stund ved dette Billede, der forener Hofmandens Finhed med Videnskabsmandens Klogskab og Intelligens, og lade Tanken med Tak og Paa-skønnelse dvæle ved Thorvaldsens Biograf!

INDHOLD.

	Side.
Indledning	3
Kunstakademiet	6
Prins Christian Frederik	9
Kunstforeningen	12
Thorvaldsens Ungdomshistorie	14
Thieles Bryllup og Indtog paa Charlottenborg	15
Det store kgl. Bibliothek og en Herregaard	17
Thorvaldsens Biograf	19
Kobberstiksamlingen	21
Kobberstiksamlingens Ordning	33
Natur-Theater	36
8de Marts	39
Thiele paa Rejse	40
Frederik v. Rumohr	41
Det kgl. Theater	45
Rejse til Berlin	48
Thorvaldsen i Rom	50
Thorvaldsens Afrejse fra Rom	59
Thorvaldsens Hjemkomst og Modtagelse 1838	61
Kunstakademiet paa Skovtur	71
Brev fra Prins Christian	72
Christian VIII.	74
Et gammelt Skrivebord	76
Forening til Hovedstadens Forskønnelse	79
Christian VIII. falder af Hesten	81
Rumohrs Død	85
Thorvaldsen paa Charlottenborg	86
En Skat findes	89
Kong Ludvig I. af Bayern	92
Gamle og nye Tider	95
Vilhelm Marstrand	97
Ernst Meyer	99
Akademiets Sekularfest	103
Hermann Bissen	105
Niels Høyen	107
Tilbagetog	107

DIS-Danmark

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK